Тошкент оқшоми

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 106 (8.996) * 1997 йил 15 сентябрь, душанба * Сотувда эркин нархда

ЯДРО ХАВФСИЗЛИГИ ТАЪМИНЛАНГАН ҲУДУД ЯРАТИЛМОҚДА

«Суверен давлатнинг ҳар бир раҳбари, ҳар бир етакчиси оддий кишилар ишонч билдириб, унинг зиммасига юклаган жуда катта бурч ва масъулиятни теран англаб, ўй-хаёлини ҳамиша тинчлик, осойишталикни сақлаш, авайлаш ва мустаҳкамлашга қаратмоғи керак», — деб ёзади Ислом Абдуғаниевич Каримов ўзининг янги «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» номли китобида.

Бу масъулиятни англаб етиш, шунингдек дунёнинг икки қутблилиги тугаган бўлсада, унинг аввалгидек мўртлигича қолганини ва ўзига авайлаб муносабатда бўлишни талаб қилишини англаш мамлакатимизнинг барча ташқи сиёсий ташаббусларининг асосини ташкил этади. Шулардан бири Ўзбекистон Президенти томонидан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 48-сессияси минбаридан туриб илгари сурилган бўлиб, бугун. у аниқ қиёфага эга бўлмоқда. 15 сентябрда Тошкентда очилган «Марказий Осиё — ядро қуролидан холи зона» халқаро конференцияси Ўзбекистон ташаббусининг амалга оширилишининг бошланишини англатади.

Конференцияда 60 дан ортиқ давлат ва халқаро ташкилотлар вакиллари иштирок этадилар. Улар орасида — «ядро қуролига эга бешлик», Европа Кенгашига аъзо давлатлар, Африка, Лотин Америкаси ва Осиё қитъалари давлатлари ҳайъатлари, БМТ, ЕХҲТ, Атом энергетикаси бўйича халқаро агентлик (МАГАТЭ), Лотин Америкасида ядро қуролини тақиқлаш бўйича агентлик (ОПАНАЛ), Ислом конференцияси ташкилоти, НАТО, Қозоғистон, Қирғизистон ва Ўзбекистон Давлатлараро кенгаши ижроия қўмитаси, «Ҳуқуқшунослар — ядро қуролига қарши» халқаро ноҳукумат ташкилоти, Пагуош ҳаракати бор. Тошкент анжумани сайёранинг турли бурчакларида катта қизиқиш уйғотаётгани ҳозирги шароитда инсоният хавфсизлиги яхлит ва бўлинмас эканлигини яна бир бор тасдиқламоқда.

«Пагуош хабарномаси»нинг охирги нашрларидан бирида Пагуош ҳаракати қатнашчиларининг Киев учрашувидан олинган хабарлар берилган. Унда таъкидланишича, Марказий Осиёнинг беш мамлакати ядро қуролидан холи зона яратиш тўғрисидаги ташаббусини БМТ Бош Ассамблеяси эътиборига ҳавола этиб, кейинроқ минтақа давлатлари раҳбарларининг Алмати саммитида амалга ошириш учун қабул қилинган. Журнал Киев конференциясидаги баҳсларда мазкур ғоянинг омма томонидан маъқулланганини ёзиб, қуйидагиларни таъкидлади: «Марказий Осиё Европа хавфсизлиги тизимига кирувчи минтақа сифатида қаралиши лозим, чунки уни ташкил этувчи барча беш давлат Европа Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Ташкилоти аъзолари ҳисобланади».

Киевдан минглаб километр узоқда Марказий Осиё ядро хавфсизлиги ҳудуди яратиш ғояси июль ойининг охирида Япониянинг Саппоро шаҳрида ўтган БМТнинг қуролсизланиш муаммолари бўйича конференцияси қатнашчиларида ҳам катта қизиқиш уйғотди. Бу масала баҳслар давомида муҳокама этилиб, халқаро анжуманнинг ҳамраисларидан бири Ҳиндистон Мудофаа тадқиқотлари маркази директори профессор Брахма Челланининг якуний кенгашида қилган маърузасида ўз аксини топди. У ядро хавфсизлиги зонаси ғоясининг муҳимлигини қайд этиб, қуйидагиларни таъкидлади: «Марказий Осиёда ядро қуролидан холи зона яратиш ташаббуси Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов томонидан кўтарилган бўлиб, сўнгра минтақанинг беш мамлакати томонидан қўллаб-қувватланди ва шу йилнинг февраль ойида Марказий Осиё давлатлари президентлари томонидан имзоланган Алмати декларациясида ўз ифодасини топди».

Россия сиёсий тадқиқотлар маркази томонидан Москвада чоп этиладиган «Ядро назорати» журналининг оҳирги август-сентябрь сонида Ўзбекистон ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов билан бўлган суҳбат эълон қилинди. Унда ҳозирги дунёдаги ядро фактори ролига баҳо берилади: «1945 йилнинг июлида Аламагордода (АҚШ) ўтказилган биринчи ядро синови ядро даврига асос солди. Ядро қуролини яратиш ва ишлатишнинг ярим асрлик тарихи унинг ер юзидаги барча жонзотларга қўрқинчли вайронгарчилик таъсирини кўрсатиб, ядровий ҳужум бўлган урушдан омон чиқиб бўлмаслигини исботлаб берди. Совуқ уруш тугаганига қарамасдан ядро хавфи камаймаяпти. Содир бўлган ва оқибатини айтиб бўлмайдиган ядро фалокати ва аварияларини эслатиб ўтиш лозим. Деярли барча футурологик назарияларга кўра, ядро хавфсизлиги кейинги ўн йилликлардаги энг муҳим муаммолардан бири бўлиб қолади.

Янги мустақил давлатларнинг пайдо бўлиши, тинчлик жараёни ва халқаро муносабатларнинг демократлашуви ижобий тенденцияларни кучайтирди, аммо шу билан бирга баъзи бир мамлакатларга ядро сиёсатларини ўтказиш имкониятини бериб, у маълум даражада ядро қуролларини тақиқлаш жараёнини сустлаштирди. Айни пайтда халқаро жамоатчилик томонидан кишилик жамияти ўзаро боғлиқлигининг тан олиниши халқаро хавфсизлик асосларини мустаҳкамлашнинг фаол иштирокчилари доирасини кенгайтирди. Ўз ядро қудратини ташкил этиш ниятидаги «бўсаға мамлакатлар» билан бир қаторда ядро қуролини еймаслик тартибини мустаҳкамловчи янги кучлар ҳам пайдо бўлди. Ўзбекистон ҳам ўзини охирги гуруҳ мамлакатлари қаторига қўшади ва айнан ядрога эга бўлмаган давлатлар ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги шартномани мустаҳкамлашда ҳал этувчи ролни ўйнашлари шарт, деб ҳисоблаши одил фикрдир».

Абдулазиз Комилов журнал саволларига жавоб бериб айтдики, Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг охирги саммитидаги якуний ҳужжатда бўлажак ҳудуднинг географик шакли деярли аниқлаб бўлинган, яъни унга Қозоғистон, Қирғизистон, Туркманистон, Тожикистон ва Ўзбекистон кенгликлари киради. Амалдаги Тлателолко, Пелиндаба, Бангкок ва Раротонго шартномалари асос жиҳатидан умумийликка эга бўлгани ҳолда ўзига хос тафовутлардан холи бўлмай, ядро қуролидан холи зоналар концепцияси мослашувчандир. Унинг таъкидлашича, Марказий Осиё лойиҳаси минтақадаги экологик шароит муаммосини ҳам ўз ичига олади. Марказий Осиё зонасининг ўзига хос томонлари ва ривожланиш истиқболларини эса Тошкент анжумани кўрсатади.

Бугунги кунда ядро хавфсизлиги ҳудуди учун ҳаракат жаҳон халқларининг атом таҳдидига қарши курашининг асосий йўналишларидан бирига айланмоқда. Американинг Монтерей халқаро тадқиқотлар институти нашр этувчи «Тарқатмаслик» журналининг учинчи сонида босилган мақолада етук халқаро экспертлардан бири, Женева жаҳон тадқиқотлари марказининг вице-президенти, БМТ қошидаги қуролсизланиш соҳасидаги тадқиқотлар институти маслаҳатчиси Жозеф Голдблат ана шунга ишора қилган.

Олим сўнгги пайтлар бу йўналишдаги энг муҳим қадам сифатида Марказий Осиё давлатларининг ядро қуролидан холи зона яратиш бўйича ташаббусларини, уларнинг Тошкентда конференция ўтказиш қарори ва пировард натижада минтақани ядро қуролидан холи зона, деб эълон қилиш таклифини БМТ Бош Ассамблеяси муҳокамасига киритганларини кўрсатган. Шу муносабат билан у халқаро ҳамжамият эътиборини турли минтақаларда тўпланган ядродан холи хавфсизлик ҳудуди яратиш ва бу каби битимларнинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш бўйича тўпланган тажрибаларни таҳлил этишга қаратади.

Ўзбекистон пойтахтида бўлаётган халқаро анжуман бу соҳада ҳам яхши имкониятлар яратиши мумкин. Шу кунларда Алматида ядро қуролини тарқатмаслик муаммолари бўйича конференция ўз ишини тугатди. Унинг иштирокчилари бошқалар қатори минтақамизда ядро қуролидан холи ҳудуд ташкил этиш масаласини ҳам эслаб ўтишди. «Мазкур конференция, — деб таъкидлади ўзининг 9 сентябрь сонида «Қозоғистон ҳақиқати» газетаси, — Тошкентда ўтадиган яна бир халқаро конференцияга кўприк бўлиб хизмат қилади ва охир оқибатда Марказий Осиёда ядро қуролидан холи зона яратиш тўғрисидаги шартномага олиб келиши мумкин бўлади».

Шундай экан, Тошкент халқаро анжумани ишига муваффақиятлар тилайлик. Тўрт йил илгари бошланган йўл бизни янги, ҳисоб бўйича бешинчи ядро хавфсизлиги ҳудудини яратишга олиб борсин. Бу бизнинг давлатлар ва халқларимиз учун, бутун сайёра учун фойдали бўлади.

Олег ШАТУНОВСКИЙ,
«Жаҳон» ахборот агентлиги шарҳловчиси.

Президент кубоги

ОЛАМШУМУЛ БАЙРАМ

Шанба куни Президент Кубоги учун Кафельников — Россе ўртасида ўтган ярим финал беллашувини кўпчилик олдиндан ўтказилган финал каби баҳолади. Зеро, куррамизнинг энг кучли теннисчилари қаторига кирувчи бу икки абжир, моҳир теннис юлдузларининг баҳси ажойиб теннис спектаклига айланиб, юртимиздаги миллионлаб спорт ишқибозларининг кўнгилларига бир олам завқ-шавқ бағишлади.

Авваламбор шуни таъкидлаш жоизки, ПТА таснифига кўра ҳозир Кафельников тўртинчи, Россе эса йигирма еттинчи ўринда бораётган бўлса-да, улар ўртасида 1992 йилдан бошлаб йирик турнирларда ўтказилган баҳслардан еттитаси Россе, иккитаси эса Кафельников фойдасига ҳал бўлганлиги беллашувнинг қизиқарли ва шиддатли ўтишидан дарак берарди. Қолаверса матбуот конференцияларидан бирида Кафельников Россе билан ўйинларда руҳий жиҳатдан ҳеч яхши тайёрлана олмаслигини таъкидлаганди.

Шундай қилиб Кафельников — Россе беллашувининг биринчи сетида россиялик теннисчи 6/3 ҳисобида устун келгач масала гўёки ҳал бўлгандек эди. Иккинчи сет ниҳоятда кескин ўтиб, фақат тай-брейкдагина 7/6/5/ ҳисобида Россенинг қўли баланд келди. Ҳал қилувчи учинчи сетда ўзининг ниҳоятда кучли тўп оширишларию аниқ зарбалари билан рақибини бироз эсанкиратиб қўйган Россе 6/2 ҳисобида ғолиб чиқди. Ва турнирнинг бош шов-шуви деб баҳоланган ушбу беллашув натижасига кўра финалга чиқди.

Иккинчи ярим финал учрашувида испаниялик Франциско Клаветни 6/3, 7/5 ҳисобида енгган Тим Хенмен ҳам ҳал қилувчи баҳсга йўлланма олди.

Шу куни Сантопадре (Италия) — Спадеа (АҚШ) ҳамда Аразий (Марокаш) — Ран (Исроил) жуфтликлари ўртасида ҳам финал беллашуви бўлиб ўтди. Қизиғи шундаки, деярли тенг курашлар остида ўтган дастлабки икки сетда 6/4, 6/7 ҳисоблари қайд этилиб дуранг натижа юзага келган бўлса-да, учинчи сетда Сантопадре — Спадеа жуфтлиги кутилмаганда 6/0 ҳисобида ғолиб чиқиб ҳурмат шоҳсупасининг энг баланд поғонасидан жой олди. Баллашувдан сўнг финал ўйини қатнашчиларига махсус чинни гулдон ва пул мукофотларини Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари Ш. Жалилов ва Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раисининг ўринбосари Ш. Тўлагановлар топширишди.

КЕЧА

якка спортчилар ўртасида Президент Кубогининг соҳибини аниқлайдиган ҳал қилувчи финал беллашувини томоша қилиш учун шаҳримизнинг турли бурчакларидан келган ҳақиқий теннис ишқибозлари марказий кортни тўлдиришди. Кўпчилик Кафельниковни мағлуб этган Россенинг ғалаба қозонишини башорат қиларди. Зеро, Россе ва Хенмен ўртасида шу йил Антверпендаги халқаро турнирда ўтган ягона беллашувда 6/2, 7/5, 6/4 ҳисобида Россенинг қўли баланд келганлиги ҳам юқоридаги фикр учун асос бўла оларди. Бироқ майдон текис, тўп юмалоқ деганларидай фақат аниқ ва ҳужумкор ўйингина ғолибни аниқлаши тайин эди.

Дарҳақиқат, дастлабки икки геймдан сўнг Барселона олимпиадасининг ғолиби Россе 2/0 ҳисобида олдинга чиқиб олди. Президент Кубоги мусобақаларида энг кучли зарбага эса Россенинг (шахсий рекорди соатига 216 километр/соат зарба) 201, 203, 205 километр/соат тезлигидаги учқур зарбалари гўёки ўз мевасини бераётгандек эди. Бироқ тезда ўзини ўнглаб олган Хенмен майдонда аниқ ва бехато ҳаракат қилиб кетма-кет геймларни юта бошлади. Ҳисоб 6/6 га етгач ғолиб тай-брейкда аниқланадиган бўлди. Тай-брейкда ниҳоятда хотиржам ва йиғинчоқлик билан ўйнаган Хенмен 7/2 ҳисобида устун келди.

Тўп ошириш борасида Хенмен ҳам Росседан қолишмаслигини кўрсатгач иккинчи сетда ғалаба фақат рақибининг тўп оширадиган геймини ютган спортчига насиб этиши ойдинлаша бошлади. Худди шу вазифани биринчи бўлиб Хенмен муваффақиятли адо этди. Бундан руҳи кескин тушиб кетиб, бўшашиб қолган Россенинг ғалаба қозониши тобора қийинлашиб борарди. Натижада 5/4 ҳисобидан сўнгги матчболда Хенмен юксак маҳорат намуналарини кўрсатиб сетни 6/4 ҳисобида ўз фойдасига ҳал қилганда марказий теннис корти Президент Кубоги янги соҳибини қутловчи қарсаклардан ларзага келди.

...Ўзбекистон Республикаси Президенти Кубоги мусобақаларида иштирок этган 21 мамлакат байроқларини кўтарган ёш теннисчилар майдон узра сафланишади. Сўнг майдонга Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов, Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов, Президент Кубогининг ташкилотчиси Сассон Какшурилар тушиб келишади.

Сассон Какшури олти кун ичида мухлислар жуда ажойиб, қизиқарли беллашувларнинг шоҳиди бўлганлиги, Е. Кафельников, Т. Хенмен, М. Росселарнинг иштироки турнирга ўзгача шукуҳ, жозиба бағишлаганлигини таъкидлади.

Сўз республикамиз Президенти Ислом Каримовга берилади. Давлатимиз раҳбари том маънодаги оламшумул теннис байрами билан барча мусобақа ташкилотчилари, спортчилар, Ўзбекистон аҳолисини, финалда ажойиб ўйин кўрсатгани учун Т. Хенмен ва М. Росселарни қизғин қутлайди. Республикамиз Президенти Ислом Каримов шарқона одатга кўра ҳар иккала теннисчига миллий чопон, дўппи, белбоғ кийгазиб, махсус Кубокларни топширганида майдонда ишқибозларнинг чексиз олқишлари янграйди. Ўз навбатида Хенмен ва Росселар ҳам миннатдорчилик билдиришиб, келгуси турнирга ҳам албатта ташриф буюражакларини айтишди.

Ҳа, юртимизда донғи оламга кетган яна бир халқаро турнир ўз ниҳоясига етди. Ўйлаймизки, Ай-Ти-Пи тур сериясидан ўрин олган Президент Кубоги мусобақаларининг йил сайин мавқеи ортиб бораверади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти халқаро мусобақаларининг тантанали ёпилиш маросимида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг раиси Эркин Халилов, Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Ўткир Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари, турнир ташкилий қўмитасининг раиси Исмоил Жўрабеков, Президентнинг давлат маслаҳатчилари, Олий Мажлис Раисининг, Бош вазирнинг ўринбосарлари қатнашишди.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

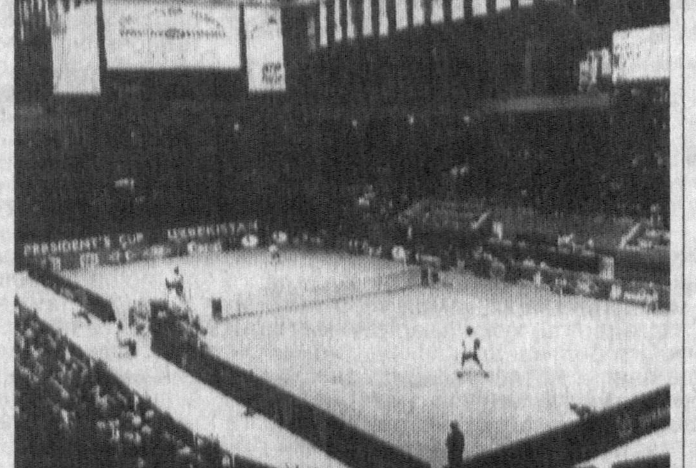

СУРАТЛАРДА: Президент Кубогининг финал беллашуви ва ғолибларни тақдирлаш маросимидан лавҳалар.

Рустам Шарипов олган суратлар.

ТОШКЕНТ—ШАНХАЙ: БИРОДАРЛАШГАНЛАР АЛОҚАЛАРИ

13 сентябрь куни Ўзбекистон Республикаси пойтахтига Тошкент билан биродарлашган Хитой Халқ Республикасининг Шанхай шаҳри делегацияси келди. Унинг таркибида Шанхай шаҳри Халқ ҳукумати ташқи ишлар бўйича девони, ташқи иқтисодий алоқалар ва савдо ишлари ҳамда қишлоқ хўжалиги қўмиталарининг масъул ходимлари бор.

Кеча шанхайлик меҳмонлар Самарқанд шаҳрини зиёрат қилдилар.

Бугун Тошкент шаҳри ҳокимлигида Ўзбекистон пойтахти бошқармалари ва бирлашмалари, корхона ва ташкилотлари раҳбарлари ҳамда Шанхай шаҳри делегацияси аъзолари ўртасида биродарлашган бу икки шаҳар ўртасидаги ҳамкорлик истиқболлари муҳокама этилди.

Биродарлашган шаҳар делегацияси аъзолари, шунингдек, Тошкентнинг диққатга сазовор жойлари билан танишадилар. Темурийлар тарихи давлат музейини зиёрат қиладилар. Меҳмонларнинг қатор саноат корхоналари, шу жумладан Хитой Халқ Республикаси билан биргаликда ташкил этилган қўшма корхоналарда бўлишлари, Тошкент шаҳри ҳокимлиги Инвестициялар бош бошқармасида музокаралар ўтказишлари режаланган.

II Марказий Осиё ўйинларида

ҲАМЮРТЛАРИМИЗНИНГ ДАСТЛАБКИ ОЛТИН МЕДАЛЛАРИ

Маълумки, бундан икки йил муқаддам Халқаро олимпия қўмитасининг президенти жаноб Хуан Антонио Самаранч таклифи билан Марказий Осиё Республикаларида Халқаро олимпия ҳаракатини янада ривожлантириш мақсадида I Марказий Осиё ўйинлари Тошкентда зўр муваффақият билан ўтказилган эди. Мана энди шундай ўйинларни ўтказиш навбати Қозоғистон Республикасига келди.

13 сентябрь куни Алматидаги қайтадан янгиланган Марказий стадионда II Марказий Осиё ўйинларининг тантанали очилиш маросими бўлди. Унда сўзга чиққан Халқаро олимпия қўмитасининг президенти жаноб Хуан Антонио Самаранч ушбу нуфузли мусобақа қатнашчиларига спорт беллашувларида муваффақиятлар тилади. Қозоғистон Республикасининг Президенти Нурсултон Назарбоев ушбу маросимда сўзга чиқиб, бундай мусобақалар қардош ва қондош халқлар ўртасидаги дўстликни янада мустаҳкамлашга хизмат қилишини таъкидлади.

КЕЧА

Халқаро олимпия қўмитаси шафелигида ўтказилаётган ўйинларда спортнинг 14 тури бўйича беллашувлар бошланди. Беллашувларда 1,5 мингдан зиёд спортчи, шу жумладан Ўзбекистондан 280 нафар ҳамюртларимиз қатнашмоқдалар. Кеча дзюдо кураши бўйича Ўзбекистондан борган вакилларимиз дастлабки муваффақиятларга эришдилар. Улар кескин беллашувларда 3 та олтин, 1 та кумуш ва 3 та бронза медалини қўлга киритдилар.

Алматидаги ўйингоҳларда беллашувлар қизғин давом этмоқда.

Хондамир СОЛИҲОВ.

Франция-98

ТЕНГ БЕЛЛАШУВДАГИ МАҒЛУБИЯТ

Футбол бўйича Ўзбекистон миллий терма жамоаси 12 сентябрь куни Сеулдаги ишқибозлар билан лиқ тўла олимпия стадионида саралаш беллашувлари иккинчи босқичининг иккинчи учрашувида Жанубий Корея терма жамоаси билан ўзаро куч синашди.

Жанубий Корея терма жамоаси гуруҳдаги энг кучли командалардан бири ҳисобланади. Шу сабабдан биринчи ўйинда йирик ҳисобда мағлубиятга учраган ҳамюртларимиз ушбу ўйинга жиддий тайёргарлик кўришди. Команда таркибида ҳам анчагина ўзгаришлар бўлди.

Дарҳақиқат, бу гал футболчиларимиз кучли рақиблари билан тенгма-тенг ўйнашди. Майдон эгаларининг ҳужумларининг бирида 16-дақиқада Йонг Су Чой ҳисобни очди. Ҳар иккала жамоа қанчалик ҳаракат қилмасин, биринчи бўлимда ҳисоб ўзгармади.

Иккинчи бўлимда ярим ҳимоячи Ширшов ўрнига маҳоратли ҳужумчи Ж. Ирисметов майдонга тушгач футболчиларимизнинг ўйинлари янада жонланди. 73-дақиқада С. Лебедевнинг тепган бурчак тўпини И. Шквирин дарвоза маркази томон узатиб берди. Ҳимоячилар қуршовида бўлган О. Шацких қулай вазиятдан унумли фойдаланиб тўпни боши билан рақиблар дарвозасига киритди. Р. Бозоров, Ж. Ирисметовлар ҳам иккинчи бўлимда ниҳоятда қулай имкониятлардан унумли фойдалана олишмади. Фақат учрашув тугашига уч дақиқагина қолганида Сонг Юн Ли ҳимоячиларимиз хатосидан фойдаланган ҳолда иккинчи тўпни киритиб ўз жамоасининг ғалабасини таъминлади. Шу куни қозоғистонлик футболчилар Абу Дабида Бирлашган Араб Амирликлари терма жамоасига беллашувни 4:0 ҳисобида бой бердилар.

Навбатдаги саралаш учрашувини футболчиларимиз 20 сентябрь куни Алматида Қозоғистон терма жамоаси билан ўтказадилар.

Дилшод ИСМОИЛ.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

● Вазирлар Маҳкамаси «Ўзбекистон Республикаси «Тасвирий ойина» ижодий уюшмасини қўллаб-қувватлаш тўғрисида» қарор қабул қилди.

● Президент Ислом Каримов таклифига биноан Италия Республикаси Вазирлар Кенгашининг Раиси Романо Роди 17-18 сентябрь кунлари расмий ташриф билан Ўзбекистон Республикасида бўлади.

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Кубоги IV халқаро турнирининг иштирокчиси россиялик Евгений Кафельников давлатимиз раҳбари Ислом Каримовга ўзига кўрсатилган катта эътибор ва муносабат учун миннатдорлик мактуби билан мурожаат қилди.

● Пойтахтда бўлиб ўтган Ўзбекистон судьялари ассоциациясининг таъсис қурултойида унинг Низоми, судьялик этикаси қоидалари ва бошқа меъёрий ҳужжатлар тасдиқланди. Адлия вазирлигининг фуқароларга ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш бошқармаси бошлиғи Абдул Тўхташев Ўзбекистон судьялари ассоциацияси ва марказий кенгаши раиси этиб сайланди.

● Вазирлар Маҳкамасида республика эпидемияга қарши кураш фавқулодда комиссиясининг йиғилишида вабо ва бошқа юқумли касалликларнинг қўшни мамлакатлардан кириб келишининг олдини олиш бўйича чора-тадбирлар кўриш билан боғлиқ масалалар муҳокама этилди.

● Янгийўл туманида қуриб битказилган пахта тозалаш заводининг тантанали очилиш маросими бўлиб ўтди.

● Хатирчи туманидаги Шароф Рашидов номли жамоа хўжалигида 640 ўринли мактаб фойдаланишга топширилди.

ЖАҲОНДА

● Бугун Қозоғистоннинг Чимкент шаҳри атрофида НАТОнинг «Тинчлик йўлида ҳамкорлик» дастури доирасида «Марказий Осиё батальони-97» машқлари бошланади. Унда Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Россия, Туркия, Болтиқбўйи давлатлари ва Грузиянинг қўшинлари тинчликни таъминлаш ва инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш кўникмаларини ҳосил қилиш машқларини бажарадилар. Илк бор бу машқларда АҚШнинг Шимолий Каролина штатидаги Форт Браггдан кўтариладиган америкалик ва ўзбекистонлик десантчилар тарихда биринчи марта 13 минг километрга яқин масофани тўхтовсиз учиб ўтиб, Қозоғистонда қўшинлар ва махсус техникани парашютдан ерга ташлайдилар. 18 сентябрдан 21 сентябргача бу машқлар Чирчиқда давом эттирилади.

● Бугун Душанбеда Тожикистонда миллий ярашиш комиссияси иш бошлайди. Тожикистон маъмурлари ва Бирлашган тожик мухолифатчиларидан 13 тадан вакил бўлган бу комиссия ҳукумат таркибига мухолифатчиларни киритиш, шунингдек барча тожик қочоқларини Афғонистондан тезроқ қайтариб келиш билан боғлиқ ва бошқа масалаларни ҳал этиши керак.

● Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Хавфсизлик Кенгаши БМТнинг Тожикистондаги кузатувчиларининг бу ерда бўлиш муддатини яна икки ойга узайтирди.

● Бугун Грузия Президенти Эдуард Шеварднадзе уч кунлик расмий ташриф билан Грецияга келади. Бу ерда унга тинчлик бўйича халқаро мукофот топширилиши ҳам кутиляпти.

● Хитой яқин уч йил ичида ўз Қуролли кучларини 500 минг кишига қисқартиришини эълон қилди.

● Ўтган куни Қримнинг Дагомис курортида Россия маъмурлари ва Чеченистон ҳукумати раҳбарлари ўртасида музокаралар бўлиб ўтди. Унда Россия билан Чеченистон ўртасида давлатлараро шартнома, ягона мудофаа ва иқтисодий ҳудуд тўғрисида битимлар тайёрлашга келишиб олинди. Бу ҳужжатлар устида иш олиб борадиган Россия ва Чеченистон маъмурлари вакилларидан иборат комиссия 24 сентябрда ўз ишини Москвада бошлайди. Шу муносабат билан Чеченистон президенти Аслан Масхадов унинг республикаси пировард натижада Россия билан дипломатик муносабатлар ўрнатиш ниятида эканлиги тўғрисида яна бир бор баёнот берди.

● АҚШнинг космик тадқиқотлар бўйича ташкилоти — НАСА раҳбарияти кеча Киевга келди. Бу ерда улар Украина космонавти Леонид Кобелюкнинг кўп марта фойдаланиладиган «Шатлл» кемасида космосга парвоз қилиши масаласини муҳокама этадилар.

● Кеча Босния ва Герцеговинада маҳаллий ҳокимият идораларига сайловлар бўлиб ўтди. 20 дан ортиқ сиёсий партия иштирок этган бу сайловлар якунлари 21 сентябрда эълон қилинади. Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик бўйича ташкилотнинг 2500 халқаро кузатувчиси иштирок этган бу сайловлар жаҳонда энг мураккаб бўлганлиги эътироф этилмоқда. Ана шу сайловлардан сўнг собиқ Югославия таркибидаги бу янги давлатда ниҳоят қочоқлар ўзлари яшаган жойларига қайтиб келишлари мумкин, деб ҳисобланмоқда.

● Париж полицияси малика Диананинг бу ерда ҳалок бўлиши билан боғлиқ автомобиль ҳалокати юзасидан текширув ишларини ниҳоясига етказди. Полиция фикрига кўра, автомобиль ҳалокатга учраган пайтда унинг яқин атрофида биронта фотожурналист бўлмаган. Бу фожиада аслида тасодифан машина рулига ўтирган, уни ўта маст ҳолда бошқарган, бунинг устига мастликни оширувчи дорилар истеъмол қилган ҳайдовчи Анри Поль тўла-тўкис айбдордир.

ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Алоқа иншоотларини таъмирлаш юзасидан режадаги профилактика ишлари амалга оширилиши муносабати билан 50-АТСга қарашли Қушбеги даҳасидаги 1, 2, 2-А, 6, 7, 8-уйларда, Темир йўл ИИБ-сида, Бошлиқ кўчаси, 4-муюлишдаги 10, 10-А, 10-Б, 11-уйларда яшовчи абонентларда вақтинча,

16 сентябрдан 26 сентябргача

алоқа бўлмайди.

* * *

Алоқа иншоотларини таъмирлаш юзасидан режадаги профилактика ишлари амалга оширилиши муносабати билан 48-АТСга қарашли Уста Ширин, Ашиpов, гвардия полковниги Хўжаев, Водопадная, Архитекторлар, Мискин, Олмос, Золотарев, Немирович—Данченко, Турғунбоева кўчаларида яшовчи абонентларда вақтинча,

16 сентябрдан 29 сентябргача

алоқа бўлмайди.

Тошкент шаҳар телефон тармоғи ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси.

ЯНГИЛИКЛАР ✓ ВОҚЕАЛАР ✓ ХАБАРЛАР ✓ ЯНГИЛИКЛАР ✓ ВОҚЕАЛАР ✓ ХАБАРЛАР

Тадбиркорлик

ТАЙЁРЛАГАН ДЕРАЗА ОЙНАЛАРИМИЗ

ХОРИЖНИКИДАН АРЗОН БЎЛАДИ

Республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг «Кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантиришни рағбатлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони тадбиркорлар кўнглидаги айни муддао бўлди. Улар кичик ва хусусий тадбиркорликни сифат жиҳатидан янги поғонага кўтариш йилимизнинг яна бир муҳим вазифаси эканлигини англаб етдилар. Энг муҳими, кичик ва ўрта корхоналарнинг фаолияти воқеликка айланди. Биз ана шундай тадбиркорлардан бири, шаҳримиздаги «Настар» фирмаси раҳбари Саидаҳмад Бурҳонов билан учрашиб фирманинг бугунги кундаги фаолияти, мақсад ва вазифалари ҳақида гапириб беришини сўрадик.

— Ҳозирги кунда ҳаётимизни қурилишларсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Аҳоли учун турар жойлар, шаҳримизга чирой бағишловчи муҳташам саройлар, улкан бинолар қурилмоқда. Уларнинг барчасига қурилиш материаллари, шу қаторда дераза ойналари зарур. Шуни ҳисобга олиб фирмамиз ташкил этилган 1994 йилдаёқ биз асосан ранг берилган дераза ойналари ишлаб чиқаришни олдимизга мақсад қилиб қўйганмиз. Ҳозирда қурилаётган иморатларга эътибор берган бўлсангиз, уларга қорамтир рангдаги ойналар ўрнатилмоқда. Бу ойналар чиройли, сифатли бўлиши билан бирга ҳавони мўътадиллаштириб туриш хусусиятига ҳам эга. Бу дераза ойналари республикамизга четдан келтирилади, шунинг учун ҳам анча қимматга тушади. Бизнинг фирмамиз эса Украина технологияси асосида ана шундай дераза ойналари ишлаб чиқаради.

— Хусусий фирма очишнинг ўзига яраша қийинчиликлари бўлса керак, албатта.

— Хусусийлаштириш сермашаққат иш, аммо мевасини берса тотли меҳнат. Ахир халқимизда «Тоққа чиқмасанг, дўлона қайда» деган мақол бежиз айтилмаган-да. Хусусийлаштириш деган сўзнинг замирида инсоннинг пок орзуси, умидлари, қувончи, қолаверса эл-юрт бахту саодати ётади. Менимча, ҳар бир тадбиркор аввало биринчи навбатда эл-юртига фойдаси тегиши зарурлигини ўйлаши керак. Чунки бугун мустақил юртимизга керакли ва сифатли маҳсулотлар етказиб бера оладиган ишбилармонлар зарур. Аҳолига зарур бўлган, четдан келтирилаётган маҳсулотларнинг ўрнини боса оладиган, рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқарилса, тадбиркорнинг ишбилармонлиги ана шунда намоён бўлади.

«Излаган имкон топади», дейишади. Биз ҳам имкон қадар изландик ва фирмамизда ўз маҳсулотимизни ишлаб чиқара бошладик. Ҳозирда ишлаб чиқараётган дераза ойналаримизнинг бозори чаққон, лекин бизнинг эски асбоб-ускуналаримиз билан талаб даражасида маҳсулот ишлаб чиқариб бўлмайди. Шунинг учун бизга замонавий дастгоҳ зарур. Бу дастгоҳни Украинадан сотиб олиб, ўрнатишимиз учун бизга 200 минг доллар маблағ керак бўлади. Уни яқин кунларда кредитга олишни мўлжаллаб қўйганмиз.

— Тадбиркор сифатида ўзингиз ишлаб чиқараётган маҳсулотингизни қандай баҳолайсиз?

— Фирмамиз ишлаб чиқарадиган дераза ойналарининг афзаллик томони шундаки, у чиройли, сифатли бўлиши билан бирга хоналардаги иссиқ ва совуқни ушлаб тура олади, яъни энергияни тежайди. Дераза ойналаримиз талабга кўра 15 хил рангда чиқарилади. Ойналарни Қувасойдаги шиша заводидан оламиз. Ҳаммасини режалаб қўйганмиз. Агар четдан келтириладиган бундай ойналарнинг бир квадрат метри тахминан 20 долларга тушса, бизнинг маҳсулотимиз унга нисбатан анча арзон бўлади, қолаверса, у четдан келтирилган ойнанинг ўрнини босишига аминмиз.

Лойиҳамиз бўйича четдан келтириб ўрнатиладиган 24 метрлик янги жиҳозни 8 киши бошқара олади. Бу билан фирмамиз бир йилда 2х3 метр ҳажмда 50 минг квадрат метр ойна ишлаб чиқаради. Кейинчалик Қувасой шиша заводи билан ҳамкорликда ишлаш ниятимиз ҳам бор. Ишларимизни юргизишда Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва Собир Раҳимов тумани ҳокимлиги катта ёрдам беришаётир. Агар 4-5 ой ичида янги ниятимиз амалга ошса, узоғи билан 2 йил ичида қарзимиздан қутуламиз.

— Саидаҳмад ака, тажрибали тадбиркор сифатида айтингчи, сиз республикамизда мулкдорлар синфи шаклланди, деб ҳисоблайсизми?

— Мустақиллигимизнинг ўтган олти йиллик даври Ўзбекистонимиз учун туб иқтисодий ислоҳотлар ва янгиланишлар даври бўлди. Бу муддат мобайнида мамлакатимиз иқтисодий тизими бозор муносабатларига ўтиб, барча турдаги мулкларни давлат тасарруфидан чиқариш, хусусийлаштириш жараёни бошланди. Шу билан бирга ҳукуматнинг хусусий мулк соҳибларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаши туфайли юртимизда мулкдорлар синфи шаклланди. Хусусан, Президентимизнинг 1994 йил 21 январдаги «Иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони муҳим аҳамият касб этди. Ушбу Фармон юртимизга хусусий мулк пайдо бўлиши ва шаклланишига кенг йўл очди.

Энди олдинги замондагидек соатга қараб, номигагина ишлайдиган хизматчиларнинг вақти ўтди. Ҳақиқий мулк эгаси, агар у чинданам тадбиркор бўлса, ҳар бир вақтдан унумли ва тежамли фойдаланиши зарур. Шу билан бирга мулк эгаси жаҳон андозалари даражасида фикрлаши керак.

Шарифа ИЛЁСОВА.

Саноат

БАҲОНА ҚИДИРМАЙ

Бозор иқтисодиётининг асосий талабларидан бири янги технологияни ишлаб чиқаришга жорий этиш ҳамда кўплаб харидоргир халқ истеъмоли буюмлари тайёрлашдан иборатдир. Буни яхши тушунган «Ўзэлектроаппарат» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти ишчи-хизматчилари шу йўлда изланишлар олиб боришмоқда.

Корхонада ишлаб чиқарилаётган асосий маҳсулотларга нафақат республикамизда, балки кўплаб хорижий давлатларда ҳам талаб катта. Жамоа рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ўз олдига бош мақсад қилиб қўйган. Ишлаб чиқаришни режали равишда автоматлаштириш, замон талабларига жавоб берадиган технологияни жорий этиш корхона ривожланиш йўлининг бош йўналишларидан бири бўлмоқда. Яқин 2-3 йил ичида корхона цехлари янги дастгоҳлар, асбоб-ускуналар билан жиҳозланди, шу билан бирга ана шу дастгоҳлар билан тиллаша оладиган кадрлар тайёрлашга ҳам алоҳида аҳамият берилмоқда.

— Ҳаётимизни электрсиз тасаввур этиб бўлмайди, — дейди ҳиссадорлик жамияти раиси Абдуманноп Алимбоев. — Демак биз ишлаб чиқараётган электр тармоқларини ўлчаб турувчи ва тўғри тақсим қилувчи мосламалар ҳам ҳаётий зарур нарсалардир. Бу мослама ва асбоб-ускуналарсиз йирик электр станциялари, ҳатто атом электр станциялари ҳам издан чиқиши аниқ. Шунинг учун ҳам зиммамиздаги масъулиятни чуқур ҳис этган ҳолда меҳнат қиламиз. Чиқараётган маҳсулотимиз замон талабларига мос бўлишини ишчиларимиз ҳам яхши тушунадилар.

Корхона 1994 йил октябридан ҳиссадорлик жамиятига айлантирилди. Ҳар бирининг қиймати 200 сўмдан бўлган акцияларнинг нархи бугунги кунда 1700 сўмга чиқди. Чиқарилган акцияларнинг 79 фоизи жамоа ишчи-хизматчиларига бепул тарқатилди. Айниқса, ҳар бир акция учун дивиденд тўлангандa жамоа аҳли ишга янада масъулият билан ёндоша бошлади. Бунинг натижасида йилдан йилга ишлаб чиқариш ҳажми ўсди, корхона маҳсулотларининг турлари ва сифати ортди, харидори кўпайди. Чунки улар энди корхонага тушган соф фойданинг жамоа равнақи, ишчи-хизматчилар истиқболи учун ишлатилаётганининг гувоҳи бўлишди.

Кейинги йилларда жамоада халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ҳам кенг йўлга қўйилди. Айни кезларда корхонада 70 турга яқин яна шундай маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда.

— Бозор иқтисодиётининг асосий мақсади, — деб давом этади корхона раҳбари, — ҳар бир меҳнат жамоаси ўз йўлини тўғри белгилаган ҳолда меҳнат қилиб, аҳолига керакли ва зарур маҳсулот ишлаб чиқаришни таъминлаш. Биринчидан, бозор биздан турли-туман, харидорбоп маҳсулотлар кутмоқда. Иккинчидан, аҳоли талабига жавоб берадиган маҳсулотлар ишлаб чиқариш учун биз ишчи ўринларини кўпайтирамиз ва ишсизликка барҳам бера борамиз. Ва ниҳоят, кенг турдаги халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқариб уни сотиш орқали фойдани ошириб, ишчиларимизнинг моддий шароитларини яхшилаймиз. Бунинг учун ҳар хил муаммоларни рўкач қилмай, тадбиркорлик билан ташаббус кўрсатиб ишлаш керак. Астойдил қилинган ҳаракат ва интилишгина ишни олға силжитади, меҳнат аҳлига барака келтиради...

Ҳиссадорлик жамиятида асосий маҳсулотлардан ташқари электр дазмол, пластмасса қопқоқлар, чироқлар, 1 ва 2 тугмачали ўчириб-ёққичлар, қурилишда ишлатиладиган асбоб-анжомлар, болалар ўйинчоқлари, ҳатто рўзғор учун зарур бўлган ўқлов-тахтагача ишлаб чиқарилмоқда.

— Корхонада Швециянинг гальваник линиялари ўрнатилиши натижасида ҳавога заҳарли чиқиндилар чиқишига барҳам берилди, атроф-муҳит мусаффолигига зарар етказилмайдиган бўлди.

Корхонанинг асосий маҳсулотлари асосий бўлинма цехларида ишлаб чиқарилади. Бўлинма бошлиғи Амиржон Содиқов билан цехлардаги иш жараёнини кузатдик. Бу ердаги 5 та цехда корхонанинг 90 фоиз маҳсулотлари дунёга кетади. Цехларга Югославия, Чехиянинг замонавий дастгоҳлари ўрнатилган. Айни кунларда улар электр станциялари учун энг зарур мосламалар, конвейерларни, лифтларни бошқарувчи пультларни ишлаб чиқаришмоқда. Бу маҳсулотлар Малайзия ва Хитойга ҳам сотилмоқда. Шунингдек, метрополитенлар ҳамда пахта тозалаш заводлари учун бошқарув пультлари тайёрлаш ҳам йўлга қўйилди.

5-цех бошлиғи Ҳабибулла Худойбердиев цехда амалга оширилаётган ишлар, маҳсулот турлари ва ишчилар билан таништирди. 1967 йилдан буён шу жамоада меҳнат қилаётган Ҳ. Худойбердиев яхшигина ихтирочи экан. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ихтирочи, 1983 йилда республикада ўтказилган ихтирочи ва рационализаторлар танлови ғолиби. У яратган қора ва рангли металларни тежаш ва қўл меҳнатини камайтириш борасидаги рационализаторлик таклифи ишлаб чиқаришга татбиқ этилган. Унинг цехи эса бош бўлинманинг пешқадамларидандир. Бу ерда — ўз ишининг ҳақиқий усталари меҳнат қилишади. Рашид Усмонов, Убайдулла Файзихўжаев, Қодир Бойбоев, Люба Синенкова, Михаил Гончаров, Алексей Мироненко сингари ишчилар ўз вазифаларини доимо сифатли этиб адо этишмоқда.

Корхонада кадрлар тайёрлаш масаласига ҳам алоҳида аҳамият қаратилмоқда. Ишчи-хизматчиларнинг фарзандларидан 20 нафари Тошкент давлат техника университетига ўқишга корхона йўлланмаси асосида кирмоқда. Ўқишни битиргач улар жамоа истиқболи йўлида меҳнат қилишга аҳд қилишган.

Ишчиларга яратилаётган шароитлар ҳам тушаётган даромадга яраша бўляпти. Уларнинг дам олишлари, овқатланишлари кўнгилдагидек ташкил этилган. Кумушкон ва Сўқоқда дам олиш зоналари мавжуд. «Шодлик» болалар оромгоҳида бу йил 1000 нафардан зиёд ўғил-қиз дам олди. Ишчилар учун сауна, спорт мажмуаси мавжуд.

Маънавият масалалари ҳам асосий эътиборда. Бир неча йилдирки, корхона раҳбари ташаббуси билан театр очилган бўлиб, санъатга ошуфта ишчи-хизматчилар ишдан сўнг шу ерда шуғулланадилар.

Мустақиллик шарофати билан шахдам одим ташлаётган электр аппаратчилар нафақат хонадонларга иссиқлик ва ёруғлик олиб киришга ўз ҳиссаларини қўшадилар, балки кишиларимиз қалбига ҳам ўз маҳсулотлари билан илиқлик бахш этишади. «Турли баҳоналар қидирмай, ишлаш керак» деган гапни ўзларига асосий шиор деб биладилар.

Шарифа БАҲРОМОВА.

Тошкент метросининг 20 йиллиги олдидан

ЛАҲЗАЛАРДА ТАСВИРЛАНГАН БУНЁДКОРЛИК

Ривожланган саноатга, тараққий этган фан ва техникага эга бўлган, кўча транспорти ҳаракати борган сайин мураккаблашаётган, аҳолиси кўп йирик шаҳарларни ҳозирги пайтда метросиз тасаввур этиш қийин.

Маълумки, метро қуришга киришишдан аввал шаҳар транспортининг аҳолига хизмат кўрсатиши, аҳолининг ўсиш суръати, шаҳар ҳудудининг кенгайиши, қолаверса, шаҳарнинг ўзига хос сейсмик, гидрогеологик, иқлим ва бошқа хусусиятлари синчиклаб ўрганиб чиқилади. Тошкент шаҳри ҳам ҳар томонлама ўрганиб чиқилди ва жадал суръатлар билан ўсиб бораётган бу шаҳарнинг транспорт муаммосини ер ости темир йўли — метрополитен қуриш йўли билангина ҳал қилиш мумкин, — деган хулосага келинди.

1966 йилги кучли зилзиладан кейин шаҳар деярли бутунлай қайтадан қурилди. Жумладан, янги-янги йўллар қурилди, мавжудлари эса қайта таъмирланди, узайтирилди, янги йўналишлар бўйича ҳаракат қиладиган автобус, трамвай, троллейбус йўллари кенгайтирилди. Натижада ер ости ўтиш йўллари вужудга келди.

1969 йилги маълумотларга қараганда, ўша йилга қадар шаҳарда 1.300 километрдан зиёдроқ транспорт магистрал йўли бўлиб, бу йўлларда 1.600 га яқин автобус, 400 дан ортиқ трамвай ва 300 троллейбус ҳаракат қилган ва бу транспорт воситаларидан 413 миллион киши фойдаланган.

Ушбу кўрсаткичларга қарамай транспорт воситасига бўлган эҳтиёж қондирилмади. Натижада транспортнинг яна бир тури — узоқ йўлни яқин қиладиган, афсона ва эртакларда куйлангани каби ер остида, қасрларга таққосласа арзигулик метрополитен қуриш зарурати туғилди.

Метронинг бошқа транспорт воситаларидан фарқи шундаки, у ер остида жуда аниқ жадвал бўйича ҳаракат қилади. Умуман, метро ҳақида ҳозирги кунда барчамиз тўлиқ тушунчага эгамиз. 60-йилларда Тошкентда метро қуриш ҳақидаги гап-сўзларга ишонқирамай қараганлар бугунги кунда унинг хизматидан жуда мамнунлар.

Шундай қилиб, 1972 йилда Тошкент метрополитенининг биринчи навбати қурилиши тўғрисидаги қарор қабул қилинди.

Унинг лойиҳасини тайёрлашга Тошкент шаҳрининг кўплаб лойиҳалаш, қидирув, илмий-тадқиқот институтлари, вазирликлар ва бошқа ташкилотларнинг жамоалари бош-қош бўлдилар.

Метро қурувчилари ўз зиммаларига 1977 йилда метронинг биринчи навбатини қуриб битказиш мажбуриятини олдилар. Метрополитеннинг биринчи навбати — 16,2 километрдан иборат бўлиб, шаҳарнинг жануби ғарбидан шаҳар маркази орқали шимоли-шарқ томонга қараб ўтди. Метрополитен қурилишида бир ярим минггача яқин одам уч сменада иш олиб борди.

Тошкент метроси жуда тезкорлик билан қуриб битказилди ва режадан 13 ой илгари фойдаланишга топширилди. Шаҳар транспортининг энг тезюрар ва қулай тури метро поездининг биринчи линияси 12,2 километрлик масофани 19 дақиқа ичида босиб ўтиш имкони яратилди. Бундан ташқари, метрополитен шовқин-суронларга маълум даражада чек қўйди.

Тошкент метрополитени бекатлари, вестибюллари, платформалари, барча ер ости ва ер усти иншоотлари қурилишида замонавий техника муваффақиятлари билан миллий меъморчилик анъанаси ажойиб бир тарзда уйғунлашиб кетди. Биноларнинг пардозларига чидамли, ишлатишга қулай материаллар фойдаланилди. Ерларига силлиқланган гранитлар ётқизилди. Девор ва устунлари мармардан ишлаб чиқилди. Шуни алоҳида айтиш керакки, метрополитен ўзбек миллий меъморчилиги асосида безатилди. Шарқда азалдан машҳур бўлиб келган Ғозғон мармаридан метро қурилишида кенг фойдаланилди.

Ҳар бир бекатнинг бадиий меъморлик ва ҳайкалтарошлик нуқтаи назаридан безатилиши рамзий маънода шу бекат номини акс эттиради. Бекатларнинг деворларида меҳнатсевар халқимизнинг ютуқлари ниҳоятда гўзал ва мазмундор қилиб ифодаланган. Метрополитеннинг яна диққатга сазоворлиги шундаки, метро ичига ўрнатилган вентиляция қурилмалари ҳавонинг иссиқлик даражасини мўътадил сақлаб туради. Ёзнинг энг жазирама кунларида ҳам метрополитен ичида ҳарорат 30 даража атрофида бўлади.

Шундай қилиб, 1977 йилдан, яъни метронинг биринчи навбати ишга туширилгандан буён 3 миллиарддан ортиқ йўловчи ташилди. Ҳозирда 23 та бекатдан иборат Тошкент метросининг иш фаолиятини ошириш мақсадида бекатлар сони янада кўпайтирилмоқда, яъни қурилиш ишлари давом этмоқда. XXI асрга келиб эса бизнинг фарзандларимиз Тошкент трактор заводидан Сергелигача, Қорақамишгача метро орқали борадиган бўладилар.

20 йиллик давр оралиғида метро ишчилари орасида бутун бир метрочилар сулоласи вужудга келди. Метро мутахассислари етиштирадиган махсус билим масканлари ташкил қилинди. Ўзбекистон Республикаси кино, расм ва овозли ҳужжатлар Марказий Давлат архивида сақланаётган ҳужжатлар ичида ер ости қасри бунёдкорларининг ҳам суратлари, улар ҳақидаги кинофильмлар бор. Шулардан айримларини бугун эътиборингизга ҳавола қилмоқдамиз.

Умида АКРАМОВА,
Ўзбекистон Республикаси кино, расм ва овозли ҳужжатлар Марказий Давлат архиви ҳужжатлардан фойдаланиш бўлими мудири.

Бектемир туманида ҳозирги кунда айнан зардўзликни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

— Тикувчилик билан зардўзлик ҳунарини хотин-қизларимизга муфассал ўргатишга, шу соҳанинг тадбиркорлари ишини янада авж олдиришга эътиборни қаратяпмиз, — дейди туман ҳокими ўринбосари, хотин-қизлар қўмитаси раиси Хайринисо Мирзажонова. — Зардўзликни ўрганишни истаганлар жуда кўп. Шунинг учун туман марказидаги 292-мактабда ташкил этилган техник ижодиёт марказида зардўзлик тўгарагини очдик. Бу тўгаракнинг раҳбари Гулнора Шариповадир. У кўп йиллардан буён шу соҳа билан шуғулланади. Асли бухоролик бўлгани учун керакли хом ашё, зар ипларни Бухородан олиб келади.

Ҳунармандчилик

ЗАРДЎЗЛАР

— 1995 йили ишни бошлаганимиздан кейин мактаб жамоаси, хотин-қизлар қўмитаси ва маҳалла фаоллари бизга яқиндан ёрдам беришди, — деб суҳбатимизга қўшилди Гулнора опа. — Шу боисдан мен ҳам уларга зардўзлик сирларини бафуржа ўргата бошладим. Тўғрисини айтсам бошлаган ишимизга кўпчилик ҳавас билан қарашди. Тўгаракка мактаб ўқувчиларидан ташқари «Бинокор» маҳалласи хотин-қизлари ҳам қатнаша бошлашди. Маҳмуда Абдуллаева, Одина Душаева, Зулайҳо Масимовалар зардўзлик сирларини ўрганиб, ҳозирги кунда уни бошқаларга ўргатишмоқда.

— Зардўзликни пухта ўрганиш учун қанча вақт кетади?

— Биз тикувчиликдан хабари борлар учун 3 ой муддат белгиладик. Янги бошловчилар ёки айрим қизиқувчилар уч йилгача давом эттиришлари мумкин. Ўтган вақт давомида 70 нафар ўқувчи зардўзлик касбини эгаллашди. Бу йил ҳам учта гуруҳни туздик. Дарслар вақти эса уч соатгача чўзилади. Ипакларни тикишни ўрганишдан олдин ўқувчида энг аввало шу касбга меҳр, қизиқиш бўлиши шарт. Бўлмаса унинг тиккан ишида жило бўлмайди. Зардўзликни ўрганаман деган киши рассомчиликдан ҳам хабари бўлиши керак. Чунки чиройли гуллар, қушлар чизмасини аввало чизиб, сўнг ипак ва зарда тикилади.

— Зар дўппини тикиш учун неча хил иш тизими мавжуд?

— Иш тизимининг саноғи йўқ. Уни кўпайтириш ва камайтириш тикувчига боғлиқ. Аммо асосий иш оддий — гулсиз матони кераклича қирқиб олишдан бошланади. Матога «Ёй» ва «Бодом» чизмалари чизилиб, сўнг тахтачага ўрнатилади. Унга картон ёпиштирилади. Устидан зар тикилади. Мана шундан кейин тўфта, палакча, мунчоқ, бағар ва ликаклар билан безатилади. Безаш иши тугагач нима истаб бичилган бўлса — дўппими, халатми, тўнми, чойнак ёпқичими, қайсисини бўлса шуниси тикилади.

— Келгуси режаларингиз қандай?

— Орзулаган режаларим кўп. Улардан бири мана шу зардўзликни кенг ривожлантириш эди. Шу ишим амалга ошди. Энди кичик корхона ташкил этиб, Бектемир туманида қўли гул зардўзлар сонини кўпайтиришдан иборатдир.

Гулзода АБДУЛЛА қизи.

Ҳуқуқ

ҚОНУНИЙ МАНФААТЛАР ҲИМОЯСИДА

Ҳуқуқий давлатда нотариал идоралар ҳам муҳим ўрин тутади. «Нотариат тўғрисидаги» Ўзбекистон Республикаси қонуни қабул қилингандан сўнг бу соҳадаги ўзгаришлар тўғрисида Тошкент шаҳар Адлия бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари Ёқуб Бозорбоев билан суҳбатлашдик.

— Қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг конституцион ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини муҳофаза қилишни таъминлаш ҳуқуқий давлат барпо этишнинг энг муҳим масалаларидан биридир.

Нотариал идоралар ҳам жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳуқуқлари ҳамда қонуний манфаатларини амалдаги қонунларга мувофиқ ҳимоя қилишни таъминлашга даъват этилганлар.

Нотариал идоралар томонидан корхона, ташкилот ва муассасалар, аҳолига кўрсатилаётган ҳуқуқий хизматни янада кенгайтириш мақсадида кейинги йилларда улар сони бирмунча кўпайтирилди. Ҳозирги вақтда шаҳарда 39 та нотариал идора мавжуд бўлиб, уларда 84 та нотариус хизмат қилмоқда.

Бектемирдан бошқа ҳар бир туманда 2-5 тадан нотариал идора фаолият кўрсатмоқда. Иккита ва ундан ортиқ нотариус ишлайдиган нотариал идоралар иши дам олиш кунисиз ташкил этилган. Аввал фақат биринчи шаҳар нотариал идорасида амалга ошириладиган мураккаб нотариал ҳаракатларнинг айримларини (турар жойларни ўзгага ўтказиш, гаров шартномалари) бажариш ҳуқуқи туман нотариал идораларига ҳам берилди.

Давлат нотариал идораларида ишловчи нотариуслар амалга оширадиган асосий ҳаракатлар тури қонунда кўрсатилганидек 20 дан ортиқдир. Ўтган йилнинг ўзида улар томонидан 402 мингга яқин нотариал ҳаракат амалга оширилиб 361,6 миллион сўм, 1997 йилнинг ўтган беш ойида эса 223 миллион сўм давлат божи ундирилди. Тошкент шаҳрида республика бўйича ўртача кўрсаткичдан 60 фоиз ортиқ нотариал ҳаракат амалга ошириляпти. Шуни ҳисобга олган ҳолда яқинда Адлия вазирлигига шаҳар нотариал идоралари нотариуслари сонини кўпайтириш тўғрисида таклиф киритдик.

«Нотариат тўғрисида»ги янги қонунга асосан мамлакатимизда биринчи марта давлат нотариал идоралари билан биргаликда хусусий амалиёт билан шуғулланувчи нотариуслар фаолият кўрсатиши ва уларнинг ҳар иккаласи нотариал ҳаракатларни амалга оширишда тенг ҳуқуқларга ва бир хил мажбуриятларга ҳамда улар томонидан расмийлаштирилган ҳужжатлар бир хил юридик кучга эгалиги белгиланди.

Эндиликда давлат нотариусларига ва хусусий амалиёт билан шуғулланувчи нотариусларга муайян ҳудудда нотариал ҳаракатларни амалга ошириш ваколатларини бериш республика Адлия вазирлиги қошидаги аппеляция комиссияси ёки адлия бошқармалари қошидаги малака комиссиялари томонидан ўтказилади.

Бу борадаги янгиликлардан бири республика Адлия вазирлиги ҳайъатининг 1997 йил 28 апрелида тасдиқланган «Нотариус лавозимини таъсис этиш ва тугатиш ҳамда нотариус ваколатларини бериш бўйича танлов ўтказиш тартиби тўғрисидаги» Низомдаги айрим ҳолатлардир. Жумладан, ўтказилиши назарда тутилган танловнинг асосий мақсади нотариус лавозимига чуқур касбий билимга эга бўлган ҳамда жисмоний ва юридик шахсларга юқори малакали ҳуқуқий ёрдам кўрсата оладиган мутахассисларни танлаб олишликдир.

Шунингдек, нотариус лавозими бўшаб қолганда ёки янги нотариус лавозими таъсис этилганида адлия бошқармаси томонидан танлов ўтказиладиган кундан камида бир ой илгари маҳаллий оммавий ахборот воситалари орқали эълон берилиши лозим бўлади.

Бундан ташқари, эндиликда қонунга биноан нотариус лавозимига олий юридик маълумотга эга бўлган, давлат нотариал идораси ёки хусусий амалиёт билан шуғулланувчи нотариус ҳузурида бир йилдан кам бўлмаган стажировка муддатини ўтаган, нотариал фаолият билан шуғулланиш ҳуқуқига лицензия олиш учун малака имтиҳонини топширган республика фуқаролари тайинланиши мумкин.

Забихилло МУҲАММАДЖОНОВ суҳбатлашди.

...Энг муҳим масалалардан бири шуки, домлаларнинг савияси ва билимини оширишга шарт-шароитлар туғдиришимиз керак. Домлалар, профессорлар, кафедра мудирлари ўз устида ишламаса, ўз соҳаси бўйича чет мамлакатларга илмий сафарларга бориб келмаса, тажриба алмашмаса, албатта, бундай аҳвол ўқув жараёнига ва унинг самарасига салбий таъсир қилади.

Президент Ислом КАРИМОВнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси IX сессиясида сўзлаган нутқидан.

Миллий дастур

ТАЪЛИМНИНГ ЮКСАК ТАЛАБЛАРИ

ИЛМИЙ АСОСГА ЭЪТИБОР

МУАЛЛИМЛИК ва илмий фаолият бир-бири билан боғлиқлиги, бири иккинчисидан озиқ олиши ўз-ўзидан маълум. Тадқиқотлар устида узлуксиз иш олиб бораётган ўқитувчининг илмий изланишлардан, кашфиётлардан, янги концепциялардан йироқ бўлган «устозлар»дан фарқи сезилиб туради. Аслида кечаги тажриба ортиқча «юк»ка айланиб қолмаслиги учун, кундалик мутолаа муайян ўқув дастурини бойитишини таъминлаш учун, умуман маъруза ҳамда амалий машғулот шу кун талаблари даражасида бўлиши учун ўқитувчилар кафедра танлаган катта илмий мавзунинг турли қирраларини ёритишни мақсад қилиб қўйишлари ва бу йўлда иш олиб боришлари талаб этилади. Гуманитар факультетларда жадидчилик ҳаракатини янги — 90-йиллар нуқтаи назаридан чуқур ўрганилмаган, асосий манбалар — драмаларнинг асл нусхаларини, асримиз бошида чоп этилган матбуотни, архивлар ҳужжатларини, тергов, суд қайдномаларини давр, муҳит ҳамда унда устун турган фикрлар билан боғлиқ ҳолда таърифламаган ўқитувчи яқин ўтмишга ҳаққоний таъриф бериши, адабиётимизнинг, умуман миллий маданиятимизнинг катта бир «қатламига» тўғри муносабатни тарбиялаши мушкул бўлар... Шундай мулоҳазаларни темурийлар, бобурийлар, Ислом маданияти, «Шарқ ва Ғарб» тушунчасининг янги — тарихий талқинлари ҳақида ҳам айтиш мумкин.

Биргина мисол: Алишер Навоий ва Камолиддин Беҳзоднинг нафис асарлари адабиётшунослик, анъанавий тасвирий санъат тарихи назарияси нуқтаи назаридан ўрганилиб келинади. 80-90-йилларга келиб киношунослик, телевидениешунослик ривож этиб бориб фан даражасига кўтарилгани ва экран маҳсулотигагина эмас, кўҳна санъат асарларига ҳам аудиовизуал воситалар нуқтаи назаридан ёндошиш, таҳлил қилиш жуда муҳим илмий хулосаларга йўл очди. Янги илмий-методологик мезонлар пайдо бўлдики, улар машҳур дурдоналарнинг бизга маълум бўлмаган жиҳатлари, фазилатлари намоён бўлиши учун, айни бир вақтда назарий фикр бойиши учун хизмат қила бошлади... Бинобарин, шу каби илмий таҳлилнинг янги кўринишлари, тамойиллари ўқув дастурларда, маърузаларда ўз аксини, тўлқинли ифодасини топишдан шогирд ҳам, устоз ҳам, институт ҳам, қолаверса, барча илм-фан заҳматкашлари манфаатдор бўлиши табиий. Бу ўринда илмий изланишлар самаралари китоб шаклига келтирилиб, нашрнинг узун ва машаққатли йўлини босиб ўтиб талабага, ёш тадқиқотчига етиб боргунга қадар талайгина вақт ўтишини, айрим қўлёзмалар эса неча йиллар давомида чоп этилмай жуда тор доирадаги мутахассисларгагина маълумлигини ҳам ҳисобга олиш зарурмикан...

Илмий асосга эга бўлган ишлаб чиқариш жараёни сермаҳсул бўлиши, тарихий, назарий соҳадаги изланишлар ҳам қанчалик самара бериши барчага аён. Бу ўринда гап ёшлар тарбияси, уларнинг бисоти, билим хазинасидан ўз вақтида етарли озиқ олиши муҳимлигини ҳисобга олсак, илм-фан ютуқлари ва талаба ўртасидаги масофа жуда-жуда қисқа бўлишини таъминлашимиз зарурлиги яна бир бор маълум бўлади.

ШОГИРД ВА УСТОЗ

ОЛИЙ таълимнинг самарадорлиги аввало ўқитиш режалари, дастурлар пишиқлиги билан боғлиқ, албатта. Бу хусусдаги айрим мулоҳазаларимиз билан ўртоқлашамиз. Лекин дастур қанчалик такомиллашган бўлмасин, у ҳар бир шогирднинг тайёргарлиги, зеҳни, билими, фанни тез ёки аксинча аста ўзлаштириши, истеъдоди, муайян соҳага қизиқиши даражаси ва бошқа «кўрсаткич»ларни ҳисобга олиб ўқув жараёнига жорий қилинмаса, меҳнат зое кетиши аниқ. Буни амалиёт кўрсатиб турибди. Ҳар бир толиб ва толиба билан алоҳида шуғулланиш, унинг имкониятларидан келиб чиқиб ўқитиш методикасини тайёрлашни, ижтимоий фанларга бағишланган амалий машғулотларда пайдо бўладиган мунозарали масалаларни ҳар ким ўзгача идрок этиб мустақил равишда ечим топиб, ўз сўзи концепциясини ҳимоя қилишни таъминлайдиган йўллардан фойдаланишни давр тақозо этмоқда. Табиийки, бу ўринда гап Конституциямизда белгиланган демократик тизимлар доирасида борадиган баҳслар ҳақида кетаяпти. Бундай амалий машғулот самара беришида муаллим умумназарий фикрлари билан чекланиб қолмасдан, ўзи ҳам мунозаранинг оддий иштирокчиси бўлиши мумкин.

Сорахоним Эшонтўраеванинг хонадонларида талабалар билан бирга бўлиб, узоқ суҳбатлашиб, монологлар тинглаб, завқланиб, фикр-мулоҳазаларга тўлиб қайтганимиздан сўнг санъаткорнинг устахонаси, бугунги уйлари ҳақида кимдир бадиа, кимдир очерк, яна кимдир лирик садоларга бой мақола тайёрлади. 18 ёшли талабанинг илк асарларидан бири бўлмиш ўша газета жанрида ёзилган қўлёзма ўқиб бўлингач, тажрибали мунаққиднинг ўша учрашувда иштирок этган устознинг ижод маҳсули билан ҳам барча танишди. Бу ўринда гап ким «яхши», ким «қониқарли», кимдир «қониқарсиз» даражада фикр-зикрини, ҳаяжонини, онахон санъаткор билан бўлган суҳбатдан олган таассуротини ифода этганида эмас, мавзуга ёндошиш йўлларини излаш, ягона «ўзакка» барча воқеа, ҳужжат, ахборот, мулоҳазаларини улаш учун пишиқ концепция топиш ҳақида боради. Бир мақолада самимият, ҳайрат, қувонч, ҳис-туйғулар устун турган бўлса, иккинчисида 85 ёшли санъаткорнинг кайфияти ифода этилди, унинг устахонасининг ўзига хослиги таърифланди. Ёшларнинг Сора опамиз билан мулоқотда бўлишидан хурсанд бўлган, ниҳоятда таъсирланган муаллифнинг лирик кайфияти ҳам мақолада ўз ифодасини топгани амалий машғулотда қайд этилди.

Хуллас, ҳар бир талабанинг барча имкониятларини билим олишга, мустақил фикрлашга, ижод этишга қаратиш йўлларини излаш доим давом этиши зарур.

ХОРИЖЛИК ҲАМКАСБЛАР ТАЖРИБАСИ

БЕЛЬГИЯНИ Европанинг маркази, деймиз. Унинг пойтахти Брюсселдаги университетни Европадаги олий билим юртларининг энг обрўлиларидан, деб биламиз. Ўша ерда бўлганимизда неча йиллар давомида тузиб юрган режаларимиз асосли эканлигига яна бир бор ишондик. Университет профессори Бланкоф ўз талабаси Адрелия билан муттасил шуғулланаётганини кўрдик. Адрелия билан учрашиб, «устоз ва шогирд» мавзусида суҳбатлашганимизда эса у магистрлик дипломини олишда умуман миллий адабиётларнинг ўзаро муносабатларини, таъсирини ўрганиб, таҳлил йўлларини ўзлаштиришида профессор Бланкоф ҳамда унинг рафиқаси — адабиётшунос Бланкофхонимнинг хизматлари катталигини айтди. Брюссел университетининг фаолияти ўзига хос: масалан, биринчи курсга ариза берган барча абитуриентлардан пул олиниши ва уларнинг барчаси қабул қилиниши, бир йил давом этган ўқишдан кейин бўладиган имтиҳонда «қониқарсиз» баҳо олганлар университетдан кетиши... Шунингдек дастурларнинг кенг қамровлиги кутубхоналарнинг ишлаши, компьютер хизмати... Айниқса, талабанинг зеҳни, қизиқиш доираси, характеридан келиб чиқиб, улар билан якка тартибда шуғулланиш самара бераётганини қайд этардик.

Асосий фанлар бўйича тузиладиган дастурларга келсак, улар биз бўлган мамлакатларда турли йўллар билан тузилар, шаклланар ҳамда ўқув жараёнига жорий қилинар экан. Малайзия киноакадемиясида дастурга қотиб қолган ақида, ҳеч ўзгартириб бўлмайдиган қонун-қоида-да, деб қаралмаслиги диққатни тортди. У кун сайин такомиллашиб борар, содир бўлаётган сиёсий-ижтимоий, маданий ва бошқа воқеалар ҳисобга олиниб, талабаларнинг тайёрлиги, қизиқиш доираси (ижодий институт ҳақида гап кетаётганини ёдда сақлайлик) ҳозирги кинонинг электрон техникаси, ўсиб бораётган эстетик имкониятлари ҳамда давлатнинг у ёки бу соҳада самарали меҳнат қила оладиган кадрларга бўлган эҳтиёж, талаби ҳисобга олиниб тўлдирилар, янги бандлар билан бойитилар, зарур бўлса ихчамланар экан. Бундай — ҳамиша ўзгариб борадиган дастур асосида ўқитиш қандай самара бераяпти, деган савол туғилиши табиий. Шу боис фақат дастурлари билангина эмас, ўқув фильмлари билан ҳам танишиб чиққач, талабалар кинонинг синтетик табиатини, унда тасвир устун туришини, экран драматургиясини ва ўзига хос ижросини назарий жиҳатидан англаганига, билимларини амалда қўллай олишларига комил ишонч ҳосил қилганимизни мамнуният билан таъкидлардик. Бундай «кўрсаткич»га эришиш сабаблари фақат доимо мукаммаллашиб борадиган дастурдагина эмас. Кино ҳақидаги билим бевосита ижод даргоҳида олинишида ҳам кўп сир бор.

Куала-Лумпурдаги бу академия тизимида давлат киностудияси, институт, илмий марказ, фильмларни ижарага бериш, алмашиши, сотиш идораси, маркетинг ва кино ишлаб чиқариш билан боғлиқ бўлган барча корхона, ташкилот, хизматлар бўлиши қулайлик туғдиради. Масалан, талаба ўқув студиясидагина эмас, ишлаб турган, маҳсулотларини барча мамлакатларга тарқатаётган давлат студиясида ҳам ўзини синаб кўради — фильм яратади, роль ўйнайди, тасмалар қайта ишланишида иштирок этади, кадрларни монтаж қилади.

Ўқув жараёнида айрим дастурлар, ёшларнинг изланиши маҳсули бўлмиш жажжи фильмлар, киноновеллалар билан танишганимизда айрим қусурларга ҳам кўзимиз тушди. Фойдаланилмаган имкониятларни кўриб ачиндик. Айниқса, узоқ ва яқин ўтмиш тажрибасини ўрганиш, кино ва телевидение нуқтаи назаридан уларни ўзлаштиришнинг методологик асослари ишлаб чиқилмаган. Маданий мерос аудиовизуал санъатлар учун бамисоли очилмаган қўриқдек турибди. Табиийки, бу ўринда гап бадиий ижод соҳасидаги тажриба, асрлар давомида инсониятга хизмат қилиб келаётган Ислом маданияти ҳақида кетаяпти. Шу боис «Имом Бухорий, Баҳоуддин Нақшбанд юртидан келдингиз», деб бизни қучоқларига олган, кўп илтифот кўрсатган ҳамкасбларимизга ўша битмас-туганмас манбани ҳамкорликда ўрганайлик, ўзлаштирайлик, тажрибадан аудиовизуал санъатларимизда фойдаланайлик, деб мурожаат этганимизда жуда хурсанд бўлган эдилар. Ҳаттоки битимга алоҳида банд ҳам киритилган, дастлаб Тошкентда, сўнгра Куала-Лумпурда шу ниҳоятда долзарб масалага бағишланган илмий-амалий анжуман ўтказилиши қайд этилган эди. Йиғин муддати чўзилиб кетди шекилли, ўтган йили Малайзиядан юртимизга келган журналистлар ўша таклифни ўзлари, мустақил равишда кун тартибига қўйдилар.

Буни қарангки, биз бу ниҳоятда муҳим, анчагина мураккаб муаммо бўйича йиғилиб, услубий қўлланмалар устида ишлаш, тайёрлаш, илмий концепцияларни илгари суриш каби ширин ташвишларни «эрта-индин»га суриб юрганимизда ўша бизни қизиқтириб юрган «объект» айрим Европа институтларида ўрганилмоқда, ўша юксак маданият кўринишлари тадқиқ қилинмоқда экан. Кўпгина мамлакатларга малакали мутахассисларни тайёрлаб обрў қозонган Брюссел университетида Исломнинг жаҳон цивилизацияси таркибида ўрганилаётгани, мусулмон маданияти кўринишларига махсус маърузалар, амалий машғулотлар ажратилгани бизни жуда қизиқтирди. Тошкентдаги талабалар шаҳарчаси каби кўм-кўк дарахтлар орасига жойлашган Брюссел университетининг маъмурий биноси, ўқув корпуслари, замонавий техника билан жиҳозланган «хорижий тиллар» мажмуаси билан танишиб, дастурларни ўрганиб, профессорлари ҳамда уларнинг шогирдлари билан мулоқотда бўлганимизда мулоҳазаларимизда муштарак нуқталар кўплиги кўзга ташланди. Лекин тортишувлар ҳам бўлди. Газетанинг чекланган саҳифаси уларнинг тафсилотларини келтиришга имкон бермайди. Лекин хулосаларимиздан айримларини келтирадиган бўлсак, бу институт тайёрлайдиган журналистлар жаҳон цивилизациясида Ислом тутган ўрнини ҳам, Шарқ миниатюрасини, хаттотлик санъатини, керамикани ҳам чуқур ўрганишидан хурсанд бўлдик. Тўғри, бу ўринда мазкур маданият телевидение, кино, радионинг бадиий бисотини бойитиши мумкинлигига бағишланган назарий мушоҳадаларни, ўша гўзаллик кўринишлари мавжуд бўлган мумтоз шеъриятимизнинг аудиовизуал тавсифини учратмадик. Бу ишни биз — ҳодисаларни тўплаб савобли иш қилган Ал Бухорийнинг ватандошлари бажаришга интилишимиз даркор. Бу соҳада ҳам ТошДУ ва Брюссел университети ҳамкорликда ишлашга тараддуд кўрмоқда. Талабаларимиз (айниқса, журналистлар) бошқа фанлар қатори санскритни ҳам, мусиқани таҳлил қилишни ҳам, интеллектуал ҳуқуқ масалаларини ҳам, готикани ҳам билиши, атрофлича ўзлаштиришини кўзда тутиб дастурларимизни тўлдиришимиз, зарур бўлса, қайта тузишимиз мақсадга мувофиқ бўлар.

Албатта, ҳар бир университет юрт талаблари, истиқболини кўзда тутиб режаларини тузади. Лекин бу ўринда ҳам ўрганишга лойиқ бўлган тажрибани эслатиб ўтардим: Брюссел университетининг фалсафа ва адабиёт факультетида Бельгия сиёсий ҳаётининг барча соҳаларини синчиклаб ўрганишга, Брюсселнинг бугунги куни билан чуқур танишишга, истиқболини илмий асосда кўра билиш масалаларига жиддий аҳамият берилади.

Хорижлик ҳамкасбларимиз билан муттасил учрашиб туриш, тажриба алмашиш, биргаликда дастурлар тайёрлашга имкониятлар яратилмоқда. Бу ўринда яна икки масала эътибордан четда қолмаслиги зарур: мазкур жараёнда талабанинг эҳтиёжи, унинг шахсияти ҳисобга олиниши, лозим бўлганида, унинг ўзи ҳам иштирок этишини назарда тутиш фойдали бўларди. Шунингдек, бу соҳада ишлаётганлар — Ўзбекистондагилар ҳам, хорижий мамлакатдагилар ҳам бир-бирларига ахборот бериб туришлари оз фурсатда кўп масалаларни ҳал этишга ёрдам берарди. Масалан, яқинда Хитой Халқ Республикасида бўлганимизда Пекин киноинститути фаолияти билан танишдик ва бу мамлакатда ўқув дастурлари узоқ йиллар давомида ўзгармаслиги ҳамда беками кўст амалга оширилишини кўрдик. Бу ерда Куала-Лумпур киноакадемиясидагидек дастур тўлдирилиб борилиши кўзда тутилмас экан...

Таълимнинг юксак талабларига жавоб бериш учун кўп изланиш, масалага илмий ёндошиш, ўзга юртларда орттирилган тажрибани ўрганиш (ёки унга танқидий муносабатда бўлиш) бу соҳадаги воқеалардан доимо воқиф бўлиб туриш талаб этилади.

Ҳамидулла АКБАРОВ,
Тошкент Давлат университетининг профессори.

Ёш авлодни тарбиялаш мураккаб ва кўп қиррали жараёндир. Айниқса, ёшларни ҳар томонлама: ҳам ақлан, жисмонан баркамол, аҳлоқан етук, маънавий пок қилиб тарбиялаш, шу куннинг муҳим ва долзарб масалаларидан бирига айланиб қолди.

Маънавият

БАРКАМОЛЛИК УММОНИ

Маълумки, узоқ тарихга эга бўлган халқимиз таълим-тарбияга оид бой меросга эга бўлиб, ёш авлодда ватанпарварлик, инсонпарварлик, камтарлик, меҳнатсеварлик, одамийлик, меҳр-оқибат, биродарлик, покизалик каби фазилатларни тарбиялаб келган. Халқимизнинг азим ва муқаддас бойлиги Қуръон ва Ҳадис, Шарқ мутафаккирларининг таълим-тарбияга оид асарлари каби бой меросимизда одоб-ахлоққа оид дурдоналар анчагина тўпланган. Эндиликда мактабдаги таълим-тарбиявий ишларимизда бу дурдоналардан кенг фойдаланиш энг муҳим вазифа ҳисобланди.

Хусусан, Шарқ мумтоз адабиётининг намояндаларидан бири Саъдий 1184 йилда Шероз шаҳрида дунёга келди. У мўғул босқинчилари Ўрта Осиё ва Эронда ҳукмронлик қилаётган даврда яшади ва ижод этди. Саъдий 1257 йилда машҳур «Бўстон» ва 1258 йилда «Гулистон» асарларини ёзди.

Саъдий назарида ҳар бир инсон фақат ўзи учун эмас, бошқалар тақдири учун ҳам, бутун башарият тақдири учун ҳам жавобгардир. Саъдий ҳаётда инсонни пок, иродали, илмли, кучли ва камтарин кўришни орзу қилади. Саъдий ўзидан олдин яшаган мутафаккирларнинг ватанпарварлик, халқпарварлик анъаналарини ривожлантириб, оталар тилидан ёшларни халққа содиқ бўлишга чақиради.

Ўғлига отаси қилди васият,
Бахтиёр болам, қуй
қулоғингга панд —
Ўз элига вафо қилмаган киши
На севимли бўлур ва на
донишманд.

Саъдийнинг фикрича, кўрқоқлар ёмон тарбия олганлардан чиқади. Шунга кўра, у болаларни ёшликдан дадилликка, инсонпарварликка, меҳрибонликка, саховатли ва мурувватли бўлишга чақиради.

Инсонпарварлик ғояларини илгари сурганлардан яна бири Аҳмад Яссавийдир. Аҳмад Яссавий туркий тасаввуф шеъриятининг атоқли вакилидир. У Сайрамда таваллуд топган. Отаси шайх Иброҳимдан етти ёшида етим қолган. Илк таҳсилни Яссида машҳур турк машойихи Арслонбободан олган. Арслонбоб вафотидан кейин у таҳсилни Бухорода Юсуф Ҳамадоний қўлида давом эттирган. У «Девони ҳикмат» асари билан жаҳонга машҳур алломадир. Адиб асарлари поклик, адолат, ҳақиқат ва иймонни улуғлайди.

Аҳмад Яссавий ҳикматларининг катта бир қисмида нафсга берилишни қоралайди:

Нафс йўлига кирган киши
расво бўлур,
Йўлдан озиб, тойиб, тўзиб
гумроҳ бўлур.
Ётса — турса шайтон била
ҳамроҳ бўлур.

Адибнинг хулосаси шуки, нафс ичимиздаги катта душмандир. У инсондаги улуғликни, бутунликни сингдиради.

Абу Али ибн Сино — бутун мусулмон шарқининг улкан қомусий олими, жаҳон илмий-маданиятининг энг машҳур намояндаларидан биридир. Ибн Сино ўрта аср фанининг турли соҳалари — фалсафа, тиббиёт, табиатшунослик, бадиий адабиёт бўйича яратган асарлари билан маданиятимиз тарихида ўчмас из қолдирди. Ўз даврида «Шайхурраис — олимлар раиси» деган буюк номга сазовор бўлган. У тиббиёт бўйича 5 жилдли қомусий асар «Китоб фит-тиб» («Тиб илмлари қонуни»), «Китоб ан Инсоф» («Инсоф китоби»), форс тилида «Донишнома» ва бошқа жуда кўп асарлар яратган. У ақлий, ахлоқий, жисмоний ва нафосат тарбияси ҳамда ёшларни меҳнатга, ҳунарга ўргатиш масалаларига катта аҳамият берган. Боланинг ахлоқий тарбиясини ёшликдан, ҳаттоки болаликдан бошлаш кераклигини таъкидлайди. Ибн Синонинг ёзишича, инсон қанчалик билимдон, олим бўлмасин ахлоқий ақидаларга таянмаса, у одобсизлик ва ёмонликка йўл қўяди.

Юсуф Хос Ҳожибнинг «Қутадғу билик» («Саодатга бошловчи билим») асари туркий халқлар ёзма адабиётининг ноёб обидасидир. Унда бизнинг замонамиз учун муҳим бўлган тилнинг фазилати, фойда, зарарлари ҳақида сўзлайди. Тил ўқув, идрок ва билимнинг тилмочи, яъни таржимонидир, дейди. Киши тили туфайли эъзоз топади, саодатга эришади. Худди шу тил туфайли, у қадрини йўқотади. Тил гўёки қафасдаги арслондай гап. Унга эрк берилса, кишининг бошини ейди. Адиб назарида, кўп сўзлаш одобсизлик, тарбиясизлик аломати. Шунинг учун ҳам мингта сўз маъносини битта сўзга жойлаб гапириш керак, дейди. Юсуф хос Ҳожибнинг «Қутадғу билик» асарида баён этилган бир ҳикояни эслаб ўтиш ўринлидир. Кунлардан бир кун ақл-заковатда тенги йўқ вазир Ойтўлди ўз умрининг охирги дақиқалари тобора яқинлашиб қолаётганлигини сезиб, ўғли Угдулмишга ушбу ўгитларни айтади: «Менинг ягона ташвишим сенинг кейинги ҳаётингдир. Отанинг иши — амали фарзандига сингса, унинг хулқида жилвагар бўлади. Кимки фароғатли кунни истаса, у феъл-атворини созлаши, тўғрилик ва ростликни танлаши лозим. Барча сўзни эшит, аммо дарров ишонма, уни мантиқ тарозисига солиб кўр: ўз сирларингни ҳеч кимга очма. Юмшоқ кўнгиллик одатинг бўлсин. Ҳасаддан йироқ тур. Уятсиз кишидан мудом узоқ бўл. Сабр ва қаноатли бўл. Йўл-йўриқнинг ўртачасини тут. Тилингни ҳам, бўғзингни ҳам, кўзингни ҳам асра. Хиёнат элидан четда бўл. Ўзингга лойиқ билмаган зиённи ўзгаларга ҳам лойиқ билма. Ғазабингни бос, доимо оғирлик қил. Сабр қилиш ҳам жасурлар иши».

Халқимиз «Бола ота-она ахлоқий қиёфасининг кўзгуси» деб бежиз айтмаган. Яхши хулқли, ижобий фазилатли ота-оналардан болаларига табиий равишда энг қимматли ахлоқий хислатлар ўтиб боради. Кўпчиликнинг ташвиши билан яшайдиган ота-оналарнинг болалари хушфеъл, эътиборли, самимий, покиза бўлиб ўсадилар.

Баҳриддин ТУРҒУНОВ.

Орамизда шундай фидойи инсонлар борки, улар ўзларининг бутун борлиғини, қалб ҳароратини, юрак меҳрини ўқитувчилик касбига бахшида этадилар. Шаҳримиздаги 70-мактабнинг жонкуяр ўқитувчиларидан бўлган Холида Азизова (чапда) ва Лола Нормуҳамедова (ўнгда) ҳам ана шундай инсонлардандир (юқоридаги сурат).

Пастдаги суратда шу мактабнинг 1-синф ўқувчиси ўз мураббийсига шеър ўқиб бермоқда.

Равиль Альбеков олган суратлар.

Эртага — 16 сентябрь куни Тошкент вақти билан соат 23 дан 46 дақиқа ўтганда Ой тўла тутилади. Ушбу коинот ҳодисасини Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг Мирзо Улуғбек номли Астрономия илмий-тадқиқот институти аспирантлари Чори Шердонов ҳамда Алиқул Маҳмадиёровлар қуйидагича шарҳлашади:

Коинот

ЭРТАГА ОЙ ТУТИЛАДИ

— Табиат ҳодисалари орасида Қуёш ва Ой тутилишлари энг қизиқ астрономик ҳодисалардан ҳисобланади. Чунки бу ҳодисаларни кузатиш мумкин бўлган Ер юзидаги барча жойларда кўриш мумкин. Тутилишларни одамлар қадим замонлардан бери кузатиб келишади. Табиат қонунларини билмаган кишилар уни хурофотга йўйиб, даҳшатга тушганлар. Бироқ бу ҳодисаларнинг содир бўлишида ҳеч қандай сир-синоат йўқ.

Ер ва Ой ўзларининг Қуёш атрофидаги ҳаракатлари давомида бир-бирларини Қуёш нурларидан тўсадилар. Бундай тўсишлар тутилишлар деб аталади. Жумладан Қуёш Ой билан тўсилганда Қуёш тутилиши содир бўлади. Агар Ой Ер соясига ўтиб қолса Ой тутилиши содир бўлади. Тутилишлар — қисман, тўлиқ ва ҳалқасимон (Қуёш учун) каби турларга бўлинади.

Ана шундай ажойиб ҳодисалардан бирини, яъни Ойнинг тўлиқ тутилишини шу йилнинг 16 сентябрида кузатишимиз мумкин. Агар кеча булутсиз бўлиб, горизонт очиқ бўлса, ушбу тутилишнинг Ўзбекистонда қачон бошланиши, қанча давом этиши ва қандай тугашини кузатса бўлади. Тутилиш пайтида Ой горизонтдан 24 даража баландда ва Балиқ юлдуз туркумида жойлашган бўлади.

Мазкур табиат ҳодисасини Ер юзининг қуйидаги жойларида кузатиш мумкин: Ой тутилишининг бошланиши Европада (ҳарбий қисмларидан ташқари), Осиёда, Австралияда, Янги Зеландияда, Антарктиданинг маълум бир қисмлари (шарқий ярим шарларида), Африкада (шимоли-ғарбидан ташқари), Мадагаскар оролларида, Шимолий Муз океанида, Ҳинд океанида ва Тинч океанининг ғарбида. Ой тутилишининг тугаши эса Европада, Осиёда (шимоли-шарқидаги ўлкалардан ташқари), Африкада, Мадагаскар оролларида, Австралияда (шарқидан ташқари), Антарктиданинг катта қисмида, Шимолий Муз океанида, Ҳинд океани ва Атлантика океанининг катта қисмларида кузатилади.

Қуёш ва Ой тутилишлари жараёнида Ой, Ер ва Қуёш тўғри чизиқда ётишидан ташқари Ой тўлин Ой фазасида бўлади ҳамда Ой тугунлари деб аталувчи (Ой орбитасининг эклиптика билан кесишган нуқтаси) тугунлардан бирида туради. Ана шундай ҳисоб-китоблар бир йилда тутилишлардан 7 марта бўлишини, булардан 5 та Қуёш, 2 та Ой ёки 4 та Қуёш, 3 та Ой тутилишлари мумкинлигини кўрсатади. Назарий астрономия бир неча юз йил олдинги бўлган ва келажакда бўлиши мумкин бўлган тутилишлар ҳисобини 1 соатдан кам хатолик билан олдиндан айтиб бера олади.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ ёзиб олди.

Ой тутилиш ҳолатлари (Тошкент вақти билан)

	соат	дақиқа
Ойнинг Ер ярим соясига кириш пайти —— 16 сентябрь	21	11
Қисман тутилишнинг бошланиши	22	08
Тўла тутилишнинг бошланиши	23	15
Тўла тутилиш ҳолати	23	46
Тўла тутилишнинг тамом бўлиши 17 сентябрь	00	25
Қисман тутилишнинг тугаши	01	25
Ойнинг Ер ярим соясидан чиқиши	02	22

Ҳурматли «Тошкент оқшоми» таҳририяти! Маълумки, ўтган куни Қозоғистон Республикаси пойтахти Алмати шаҳрида II Марказий Осиё ўйинлари бошланди. «Оқшом» газетасининг аввалги сонида ушбу мусобақаларга мамлакатимиз спортчилари қандай тайёргарлик билан борганликлари ҳақидаги мақолаларни ўқидик. Сизлардан илтимосимиз шуки, ушбу ўйинларда спорт турлари бўйича мамлакатимиз шарафини кимлар ҳимоя қилмоқда? Ана шу ҳақда билишни истар эдим.

Ҳурмат билан: Шавкат ҒИЁСОВ, талаба.

Сўраган экансиз...

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ЎЙИНЛАРИДА

қатнашаётган ҳамюртларимиз

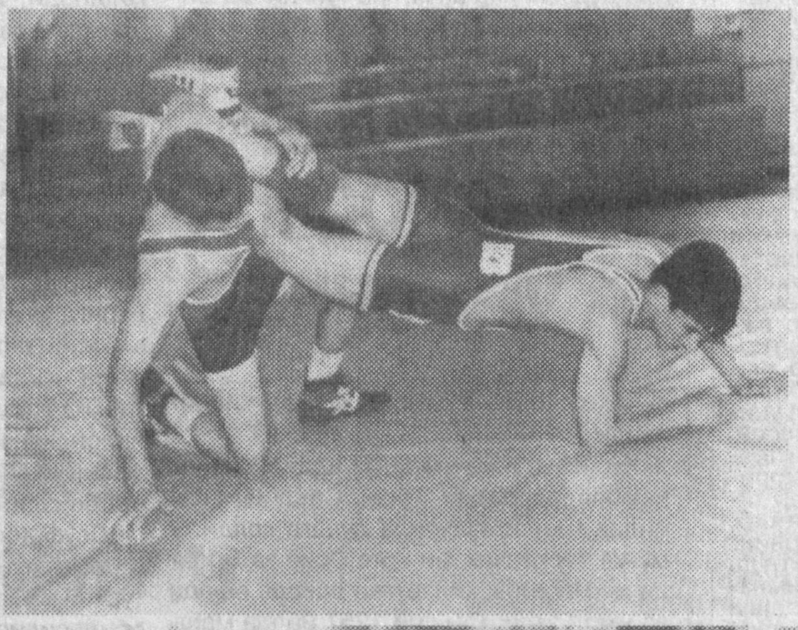

• СУЗИШ

Вячеслав Кабанов, Олег Цветковский, Александр Агафонов, Альберт Галяутдинов, Равил Начаев, Сергей Ерилин, Олег Пухнатий, Анастасия Королева, Саида Искандарова, Елена Лисицкая, Надежда Кафтайлова, Алексей Маханцев, Дмитрий Цуцкарев, Владимир Киселев, Александр Степуренко, Дмитрий Санович, Дмитрий Крапоней, Елена Ефименко, Екатерина Кислица, Ирина Маклакова, Марина Бугакова, Ирина Шлемова.

• СУВ ПОЛОСИ

Александр Яшнов, Раис Ковязин, Сергей Шабанов, Олег Коряков, Денис Галкин, Александр Югай, Руслан Носиров, Александр Комаров, Руслан Чигатаев, Роман Мухин.

• БОКС

Дилшод Йўлдошев, Алишер Раҳимов, Тимур Туляков, Тўлқин Турғунов, Махаматқодир Абдуллаев, Фарҳод Бакиров, Қувонч Тойғонбоев, Ўткир Ҳайдаров, Дилшод Ёрбеков, Сергей Михайлов, Лазиз Зокиров.

• ДЗЮДО

Алишер Мухторов, Тимур Муҳаметхонов, Андрей Штурбабин, Армен Багдасаров, Дмитрий Соловьев, Владимир Шмаков, Камол Муродов.

• ЮНОН-РУМ КУРАШИ

Дмитрий Коршунов, Дилшод Орипов, Баҳодир Қурбонов, Григорий Пуляев, Руслан Биктяков, Зафар Очилов, Исомжон Кенжаев, Шермуҳаммад Қўзиев.

• ЭРКИН КУРАШ

Атҳам Очилов, Дамир Захартдинов, Рамил Исломов, Игорь Купеев, Руслан Хинчагов, Сослан Фраев, Талгат Илёсов, Шавкат Абдусагатов.

• ҚИЛИЧБОЗЛИК

Светлана Филимонова, Елена Павличенко, Гулнора Зокирова, Таймураз Алимов, Юрий Безноздрев, Санжар Мамедов, Дмитрий Томашевский, Денис Надтока, Шавкат Турдиқулов, Алексей Савинков, Андрей Багдасаров, Ёрқин Йўлдошев, Аниса Петрова, Лика Петрова, Элана Красикова.

• ОҒИР АТЛЕТИКА

Виктор Янский, Шамситдин Ҳусаинов, Нодир Сулаймонов, Бахтиёр Нуруллаев, Улуғбек Маҳмудов, Фозилбек Ўразимбетов, Александр Ўринов, Амри Хўжамов, Игорь Халилов, Александр Манушев.

• МЕРГАНЛИК

Шуҳрат Аҳмедов, Энвер Османов, Дилшод Мухторов, Сурайё Жумаева, Галина Рашидова, Татьяна Климашина, Иван Шахов, Вячеслав Скорошнов, Виктор Давидов, Юлия Шахова, Наталия Долбилина, Алена Аксенова, Михаил Беляев, Евгений Бойко, Константин Забаркин, Анна Епонешникова, Елена Корнева, Мария Комбар.

• ВЕЛОСПОРТ

Сергей Арьков, Энвар Сейтмеметов, Қаҳрамон Мўминов, Андрей Тўйчиев, Дамир Иратов, Сергей Крушевский.

• БАСКЕТБОЛ

ЭРКАКЛАР

Михаил Шафенков, Сергей Демурин, Радик Каримов, Ботир Миродилов, Зинур Хабибулин, Тимур Аббосов, Руслан Абдураҳмонов, Олег Левин, Станислав Ишченко, Фазлиддин Фозилов.

АЁЛЛАР

Марина Осташченко, Ольга Алакина, Анна Рейнгольд, Наталья Бабушева, Альфия Котова, Луиза Бухтоярова, Надежда Дмитриева, Виктория Заживихина, Екатерина Зубанкова, Илмира Габидулина.

• ВОЛЕЙБОЛ

ЭРКАКЛАР

Сергей Баннов, Асқар Қосимов, Александр Рибалкин, Владимир Рот, Игорь Тамбиев, Константин Пак, Руслан Ҳамидуллаев, Алексей Колесков, Артур Улуғхўжаев, Александр Сович.

АЁЛЛАР

Марина Мартиненко, Ольга Хўжаева, Наталья Лукьяненко, Евгения Жиркова, Надежда Хўжаева, Ольга Крилова, Евгения Шмитова, Людмила Лукичёва, Светлана Ашуркова, Татьяна Величко.

• ТЕННИС

Наталья Никитина, Лилия Биктякова, Тимур Хонхўжаев, Тимур Ғаниев.

• ЕНГИЛ АТЛЕТИКА

Андрей Абдувалиев, Анвар Кўчмуродов, Рамил Ғаниев, Владимир Парфенов, Олег Веретельников, Сергей Кот, Сергей Войнов, Роман Полторацкий, Виталий Хажателев, Светлана Мунькова, Людмила Дмитриади, Елена Бургиман, Юрий Аристов, Евгений Петин, Рустам Хуснутдинов, Константин Журавлев, Евгений Иванов, Алексей Файзулов, Эльвира Габдракипова, Любовь Перепелова, Олег Верзилин, Михаил Стяжкин, Гухал Хубиева, Шавкат Шарипов, Ольга Воронина, Оксана Самойленко, Ирина Матросова, Анна Тяпугина, Денис Саприкин, Аъзам Алиев, Виктор Сиренко, Василий Андреев, Марина Раҳимова, Елена Солодовник, Ольга Шчукина, Музаффар Жўрабоев, Илнур Сибагатуллин, Ҳасан Раҳимов, Резеда Сулейманова, Елена Пискунова, Альберт Шамсиев, Наталья Бессмертних, Елена Квятковская, Марат Шайхутдинов, Ольга Штрунова, Светлана Копитова, Екатерина Кремлёва, Александр Катасонов, Светлана Карнаушенко, Александр Диров.

Муносабат

ҚОЧ, КУЁВНАВКАР КЕЛЯПТИ...

Маҳалламизда тўй бўлди. Толибжон ака билан Фарида ая ўзларининг кенжа ўғиллари Одилжонни уйлантирдилар. Орзу-ҳавас билан элга дастурхон ёздилар.

Тўй авжига чиққан. Ҳовлида тумонат одам. Катталардан кўра ёш болалар кўп. Хонандаларнинг бири олиб, бири қўйиб айтаётган қўшиқларига ажаб-ажаб куйлар омухта бўлиб, қулоқни қоматга келтиради. Ўртада 4-5 ўсмир жазавага тушиб ўйнаяпти. Уларнинг устидан сочилиб, ерга тўкилаётган пулларга ёш болалар талпиниб, давրани торайтириб боради. Бир-икки йигит уларни силтаб ташлади. Қайсидир болани ўйнаётганлардан бири қаттиқроқ туртиб юборган эди, у қоқилиб йиқилди ва ёмон сўкинди. Даврага енглари шимарилган, ширакайф, турқи совуқ икки йигит тушди. Тўсатдан тасур-тусур овози эшитилиб, бир-бирига хўмрайиб турган ёшлар муштлашиб кетишди. «Ҳай-ҳай»лашиб катталар югуришди...

Куёвнавкар билан қиз томондан келганлар ўртасида жанжал чиқиб кетишига бир дақиқа қолди. Айрим тўйларда ёш-ёш йигитчалар ичиб олиб, арзимаган нарсалар баҳона муштлашишгача боряпти. Ахир тўйга ҳамма яхши ниятлар билан келади-ку. Бировнинг не-не умидлар билан бошлаган тўйини азага айлантириш уят эмасми?!

Айниқса, қиз узатаётган ота-онага қийин бўлиб қолди. Одамлар куёвнавкар келяпти, дейишса, юрак ҳовучлайдиган бўлиб қолишган. Шофёрлар куёвнавкарни қиз томонга олиб боришга кўнмайди.

Тўй инсон умрида бир марта бўладиган муқаддас тантана. Ота-она, келин-куёвнинг шу кунги ҳолати, туйғуларини ифода этиш мушкул. Бу ҳаяжонли дамларнинг аввали ота-она ўзларига муносиб келин ёки куёв топган кундан бошланади. Икки томон ҳам фотиҳанинг яхши ўтганидан, ёр-биродар, қариндош-уруғларнинг тўй баҳонасида дийдор кўришганидан хурсанд. Ёшларни никоҳдан ўтишига кузатар экан, ота-онанинг кўзларида ёш ҳалқаланади. Шу дамда ҳаёлларидан нималар кечаётгани фақат Аллоҳга аён.

Кечга яқин куёвнавкар тўплана бошлагач, кулиб турган чеҳраларда ташвиш аломати сезила бошлайди. «...Ишқилиб, тинч ўтсин-да!» деган ҳадик пайдо бўлади. Уларнинг шу ҳадигида таниш-билишларнинг тўйдан кейин: «Келинни эсон-омон туширволдингизми?» ёки «Куёвларни тинчгина кутиб олдингизми?» деб ҳол сўрашларида, тўй қилган одамни қутлаб «Э, хайрият, бир тоғдан ошибсиз» дейишларида жон бор. Ҳозир кўпчилик тўй қилган, тўй қилаётганлардан сўраб кўринг: «Бугунги кунда куёвнавкарни кутиб олиш ва кузатиш ташвиш бўлиб қолди», деган жавобни эшитасиз. Ахир тўй хурсандчилик билан ўтиши керак-ку, одамлар нимадан ташвиш қилиб, куёвнавкар кутишдан шунчалик юрак олдириб қўйганлар?! Бунинг сабабини яқинда бир тўйда ўз кўзим билан кўрдим, куёв келади деб, дастурхонлар безатилган, кўчаларга сувлар сепилган, ҳамма қандайдир бир орзиқиш билан куёвнинг келишини кутяпти. Ҳаммаси куёвнавкар келгандан кейин бошланди. Автобус ойналари синдирилган, ясатиғлиқ уйга, кўрпачалар устига оёқ кийимлари билан бостириб кириб, идишларни синдиришган, ўтирган жойда сигарета чекиб, кўрпачага ёки таомнинг устига эзғилаб ташлаб қўйишган. Бу манзарани кўриб ёқа ушлайсиз.

Агар эътибор берган бўлсангиз куёвнавкарлар билан бирга ёш-ёш болалар ҳам кириб келишади. Уларнинг сони куёвнинг ўртоқларидан кўп. Нима учун маҳалла оқсоқоллари, тўйбошилари тартиб-интизомга қарашмайди? Эътибор беришмайди?

Бир пайтлар қиз томонга борган куёвнавкар хижолатдан юзини яширишга уринар, ўйин пайтида бир йигитни ўртага олиб чиқиш учун тўрт киши овора бўларди. Ҳамонки, бугун замон бошқа экан, ҳамонки, бугунги куёвнавкар бетартиб, ширакайф кимсага айланиб бораётган экан, эслатиб қўяйлик: ҳурматли йигитлар, оламда одоб деган, шарм деган, ҳурмат деган фазилатлар бор! Эртага шу хонадонга яна келасиз. Эртага сиз уйланиб ота-она бўласиз... Ҳаётда ҳар нарсанинг қайтими бўлади...

Маъмура РЎЗИЕВА.

Мурувват

ҚУВОНЧ УЛАШИБ

Мирзо Улуғбек номли маданият ва истироҳат боғида «Меҳрибонлик» жамияти томонидан ёрдамга, меҳр-мурувватга муҳтож бўлган ногиронлар учун мароқли тадбир уюштирилди.

Тадбир қатнашчилари учун боғдаги аттракционлар бепул хизмат кўрсатди. Ҳар бир иштирокчига ютуқли лотерея билети тарқатилди. Лотереядан мактаб анжомлари, уй-рўзғор буюмлари ва кийим-кечак каби ютуқлар ўрин олган эди. Айниқса хушовоз хонандалар ва Республика қўғирчоқ театри жамоасининг чиқишлари тадбир қатнашчилари ва уларнинг фарзандларига ўзгача туҳфа бўлди.

— Биз ногиронлар учун ўтказилиши анъанага айланиб қолган ушбу тадбирга пухта тайёрландик — дейди Тошкент шаҳар «Меҳрибонлик» жамиятининг раиси Ҳабибулло Жалилов. — Бундан кўзланган асосий мақсад уларнинг қалбига қувонч, ҳаётга ва яшашга бўлган иштиёқ бахш этишдир. Ушбу тадбир учун 210 минг сўм маблағ сарфланди. Бунда «Кока-кола» фирмаси ва «Осиё довруғ» корхонаси, «Наврўз» ресторанининг ҳиссаси бор.

Наргиза ПИРНАЗАРОВА.

Соғлом авлод учун

СПОРТЧИ ОИЛАЛАР

Юнусобод туманидаги болалар, ўқитувчилар, ота-оналар билан тўлган файзли «Асбобсоз» стадионида «Менинг маҳалламда спортчи оила бор» деб номланган мароқли спорт тадбири ўтказилди. Спорт-шоу йўналишида ўтган мазкур мусобақада Наврўз, Чоштепа, Юнусобод, Уч Қаҳрамон маҳаллаларидан спортга ошно оилалар ўзаро куч синашишди. Бунда ота-оналар ўз фарзандлари билан қувноқ эстафета, тўп билан югуриш, тўпни тўрга тушириш, халқадан ўтиш каби мусобақаларда қатнашишди.

Ҳар томонлама спорт тайёргарлигига эгалигини кўрсатган, мусобақада уюшқоқлик билан қатнашган Ортиқовлар оиласи барча рақибларини «доғда» қолдириб мусобақа ғолиби бўлди. Кейинги ўринларни Насриддиновлар, Ҳамитовлар ва Валихўжаевлар оилавий спортчилари банд этишди.

Ғолибларга туман ҳокимлиги ва ХДП туман кенгаши томонидан таъсис этилган совғалар топширилди.

Дилшод ИСМОИЛ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ИШГА МАРҲАМАТ!

Ташкилот 25 дан 40 ёшгача бўлган, молия, кредит ва маркетинг, ҳуқуқшунослик ҳамда иқтисод соҳаларидаги малакали мутахассисларни юқори маошли ишга таклиф қилади. Маълумот учун тел: 45-77-65.

Манзил: Халқлар Дўстлиги кўчаси, 8-уй, 6-қават. Метронинг «Ҳамза» бекати.

ДИҚҚАТ, ЯНГИЛИК!

Ўзбекистон Республикаси Халқ банкининг сўм пластик карточкаси муомалага чиқарилди.

Сиз талаб қилиб олгунча омонати бўйича электрон пластик карточкасига эга бўлиб, қимматли вақтингизни тежашга, пул маблағларингизнинг дахлсизлиги ва кўпайишига ҳамда барча товарларни харид қилишда туркум афзалликларга шароит яратган бўласиз.

Бу омонат бўйича ҳисоб варақасини очиш учун Тошкент шаҳар, Мирзо Улуғбек ва Миробод тумани Халқ банки бўлимларига мурожаат қилишингиз мумкин.

Қўшимча маълумотлар учун тел: 45-66-43.

Тошкент шаҳар Халқ банки бошқармаси.

ҲАМШАҲАРЛАРИМИЗ ДИҚҚАТИГА!

ИЧИМЛИК СУВИ БОСИМИНИНГ ПАСАЙИШИ ВА БЎЛМАСЛИГИ ҲАҚИДА

«Сувсоз» тресті сув ўтказгич тармоқларида таъмирлаш ишларини бажариш ва 1997 йил кузги-қишки мавсумга тайёрлаш муносабати билан истеъмолчиларга ичимлик суви босимининг пасайиши ва бўлмаслиги ҳақида қуйидагиларни маълум қилади.

• 22 СЕНТЯБРЬ СОАТ 9.00 ДАН 23 СЕНТЯБРЬ СОАТ 9.00 ГАЧА

1. Шайхонтоҳур туманида Шомаҳмудов, Тинчлик тор кўчаларида сув босими пасаяди.

2. Шайхонтоҳур туманидаги Узоқов, Шуманай, Мушкин, Ғофуров ва уларга ёндош кўчаларда сув бўлмайди.

• 23 СЕНТЯБРЬ СОАТ 9.00 ДАН 24 СЕНТЯБРЬ СОАТ 9.00 ГАЧА

1. Мирзо Улуғбек туманида Марказ-1, Марказ-2, Гоголь кўчасида сув босими пасаяди.

2. Миробод туманида Жуковский даҳаси, Нукус, Павлов кўчалари ва уларга ёндош кўчаларда сув босими пасаяди.

3. Мирзо Улуғбек туманидаги Азимов, Фучик, Миробод туманидаги Охунбобоев, Гоголь, Иванов ва уларга ёндош кўчаларда сув бўлмайди.

• 24 СЕНТЯБРЬ СОАТ 9.00 ДАН 25 СЕНТЯБРЬ СОАТ 9.00 ГАЧА

1. Юнусобод тумани 4-мавзеда сув босими пасаяди.

2. Юнусобод тумани 11-мавзе ва «Аҳил» маҳалласида сув бўлмайди.

• 24 СЕНТЯБРЬ СОАТ 9.00 ДАН 25 СЕНТЯБРЬ СОАТ 21.00 ГАЧА

1. Сирғали тумани Йўлдош шаҳарчанинг 1—14-мавзеларида сув босими пасаяди.

2. Сирғали туманидаги Йўлдош шаҳарчанинг 4-мавзеси ва Чортоқ кўчасида сув бўлмайди.

• 30 СЕНТЯБРЬ СОАТ 9.00 ДАН 1 ОКТЯБРЬ СОАТ 9.00 ГАЧА

Ҳамза, Миробод, Сирғали туманларида умумий сув босими пасаяди

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Сизнинг рекламаларингизни, хусусий эълонлар ва хусусий бизнес бўйича эълонларни, шунингдек таъзияларни, таваллуд кунлари, тўйлар, юбилейлар муносабати билан қутловларни, никоҳ эълонлари ва шунга ўхшаш эълонларни ўз саҳифаларида ёритади.

Эълонлар шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни соат 9.00 дан 17.30 гача қабул қилинади.

Маълумотлар учун телефон: 133-28-95. Факс: (3712) 133-29-09. МАНЗИЛИМИЗ: МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32-УЙ, 2-ҚАВАТ, 202, 202-«а», 206-ХОНАЛАР.

Мирзо Улуғбек туманидаги «Шох Рад» хусусий фирмаси ўз фаолиятини тугатади. Эътирозлар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой давомида қабул қилинади. Тел. 144-17-49, 68-09-86.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ Toshkent oqshomi

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар — 133-29-70; эълонлар: 133-28-95, 132-11-39. факс: (3712) 133-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-0583. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. ❖ 5.652 нусхада босилди. 1 2 3 4 5 6.